

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจากในจังหวัดราชบุรี
สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์

Continuous Development of Local Wisdom of Mae Pak Products
toward commercial competitive in Ratchaburi

วรัญญา แก้วเชือกหนัง
ฐิตินันท์ พงษ์คะเชนทร์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2558
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะบริหารธุรกิจ

ชื่อเรื่อง : การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจกในจังหวัดราชบุรี
 สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์
 ผู้วิจัย : วรรณญา แก้วเชือกหนัง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฐิติรัตน์ พงษ์คะเชนทร์
 พ.ศ. : 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการสร้างอาชีพจากผลิตภัณฑ์ผ้าจกให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ และ 2) ศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างธุรกิจ SMEs จากหัตถกรรมจากผ้าจก ซึ่งจะสามารถนำไปจัดเป็นการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และขยายช่องทางการตลาดของธุรกิจ ชุมชน ให้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการผลิตสินค้าที่มีคุณค่าและคุณภาพ การสร้างตราสินค้าใหม่จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานศิลปหัตถกรรม ผลิตภัณฑ์ชุมชน และสนองนโยบายการสร้างรายได้ของรัฐ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน และขยายช่องทางการตลาดของธุรกิจอุตสาหกรรม ธุรกิจบริการในประเทศ และธุรกิจวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ และส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีขอบเขตเนื้อหาเน้นศึกษาความเป็นมา และลักษณะของผ้าจก การจัดการเพื่อศึกษาภาพเชิงพาณิชย์ สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันของจังหวัดราชบุรี โอกาสและผลกระทบของหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) กับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อทำการสร้างแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ผลจากกลุ่มตัวอย่าง จากชุมชนกลุ่มทอผ้า ต.ดอนแร่ และ ต.คูบัว อ.เมือง จ.ราชบุรี

ผลการวิจัยพบว่า ทางด้านข้อมูลทั่วไปนั้น ผู้ประกอบการทอผ้าจกทั้งที่เป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นเพศหญิงจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป โดยกลุ่มบุคคลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 61 - 70 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และอายุมากกว่า 70 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนทางด้านข้อมูลในธุรกิจทอผ้าจกนั้น สถานะทางการเงินในปัจจุบันของผู้ประกอบการทอผ้าจก ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และเป็นบุคคลที่มีหนี้สินจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ผู้ประกอบการทอผ้าจกทั้งหมดนั้น มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี และเป็นที่พักอาศัยบนที่ดินของตนเอง มีรายได้จากการทอผ้าจกต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,000 - 7,500 บาท โดยที่มีประสบการณ์การทำงานที่เคยประกอบอาชีพอื่นมาแล้ว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 80 บุคคลที่ประกอบอาชีพการทอผ้าจกเป็นอาชีพเสริม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และบุคคลที่เริ่มต้นประกอบอาชีพด้วยการทอผ้าจกจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

การจัดจำหน่ายผ้าจากส่วนใหญ่จะมีผู้มาซื้อ ณ สถานที่ทอผ้าจาก เนื่องจากปัจจุบันจะต้องสั่งล่วงหน้า งานแต่ละผืนจะต้องใช้เวลาในการทอค่อนข้างนาน คือประมาณ 1 เดือน ปัจจุบันจึงไม่มีการวางจำหน่าย ณ จุดจำหน่าย หรือ ถ้ามีก็จะตั้งราคาไว้สูงมาก ลักษณะบรรจุภัณฑ์ผ้าจากก็ไม่มีบรรจุในบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากเป็นผ้าที่ออกมาจากชาวบ้านแล้วส่งต่อให้ผู้จำหน่ายต่อหรือผู้ใช้ผ้าจากทันที และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจาก เนื่องจากรายได้ไม่คุ้มกับการใช้เวลาในการทอผ้าจากแต่ละผืน จึงมีผลิตภัณฑ์ผ้าจากไม่เพียงพอต่อการจัดจำหน่าย ส่วนการรวมกลุ่มของกิจการทอผ้าจากในจังหวัดราชบุรีนั้น ผู้ทอผ้าจากเห็นว่าการดำเนินกิจการทอผ้าจากมีจำนวนลดน้อยลง มีเพียงไม่กี่รายที่ทำเนื่องจากเพื่อสืบสานศิลปหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงของราชบุรีไว้ การสร้างพันธมิตรทางการค้าจึงไม่เกิดขึ้นเนื่องจากผ้าจากมีปริมาณน้อยและต้องใช้เวลาในการทอนาน

ดังนั้น จากการวิจัยนี้ จึงสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ได้ดังนี้ วัตถุประสงค์ที่ 1 แนวทางการสร้างอาชีพจากผลิตภัณฑ์ผ้าจากให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ ควรมีแนวทาง คือ ปลูกจิตสำนึกให้แก่คนรุ่นหลังในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่าหรือแก่นสารความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกันสร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้น ๆ ในการที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ อาจมีการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านภูมิปัญญาการทอผ้าจากให้กับประชาชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อเสริมสร้างการเกิดการสร้างอาชีพต่อไป วัตถุประสงค์ที่ 2 ความเป็นไปได้ในการสร้างธุรกิจ SMEs จากหัตถกรรมจากผ้าจาก ผู้วิจัยพบว่า มีความเป็นไปได้ที่ชุมชนท้องถิ่นจะสามารถสร้างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากหัตถกรรมจากผ้าจากได้ หากมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างอาชีพให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์แก่ชุมชนท้องถิ่น จัดกิจกรรมส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจากสู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ มีการสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ประกอบการทอผ้าจาก เครือข่ายภูมิปัญญาการทอผ้าจาก และสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้นเพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่น และปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งนั่นคือ การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเพิ่มมากขึ้นในการสร้างรายได้ให้มั่นคง

Title : Continuous Development of Local Wisdom of Pah Chok Fabric Product in Ratchaburi for Commercial Competition

Researchers : Varunya Kaewchaeknang
Asst. Prof. Thitinan Pongkachen

Year : B.E. 2558

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the guideline to career building from Pah Chok Product for commercial benefits, and 2) to study the feasibility of setting up SMEs from Pah Jok handicrafts which could be a topic for training courses in competitive advantage, and to expand the marketing channels of the community business to get into the creative economy that aimed to produce quality goods, create a new brand from local wisdom arts and crafts, and respond to the state monetization policy which aimed to elevate the competency and to expand marketing channels of industrial businesses, domestic service businesses, community enterprise businesses, and also the creation of knowledge base and the continuous development of local wisdoms for commercial benefits and public, and creative economy promotion

The scope of this qualitative study focused on the background and features of Pha Jok, management for commercial potential, current economic condition of Ratchaburi, and opportunities and effects of One Tambon One products (OTOP) when joining ASEAN Economic Community. These important data would be used in questionnaire drafting, and samples from weaving communities in Tambon Donrae and Tambon Kubua, Amphoe Muang Ratchaburi would be analyzed.

The study found general information that both full time and part-time weavers were female amounted to 10 people (100%), aged over 51. The majority was aged between 61-70 amounted to 5 people (50%), aged between 51-60 amounted to 3 people (30%), and aged over 70 amounted to 2 people (20%), respectively.

Regarding the weavers' profiles, 7 people were debt-free (70%) and 3 people were in debt (30%). All of the weavers had finished primary school, and resided in their hometown estates in Ratchaburi. The incomes earned from weaving Pha Jok were between 3,000 – 7,500 Baht per month. 6 full-time weavers had

previous work experiences in other fields (80%), 3 people were part-time weavers (30%), and 1 person started her career as a weaver (10%).

Regarding the distribution channel, most buyers purchased at the weaving places because it was necessary to pre-order as each fabric took around 1 month for textile finishing process. However it was not normally on sale in the market, if any, it would be overpriced. Currently there was no package for Pha Jok fabric yet as when weavers had finished each fabric, they would sell it to distributors or wearers immediately. Another important issue was that there was not a successor to inherit this local wisdom as the income gained was not worth the time consumed in weaving each fabric, and this eventually resulted in insufficient supply. Speaking of the idea of Pha Jok business cluster, Pha Jok weavers found that weaving activities had decreased, and there were not many weavers continuing the activities in order to inherit Ratchaburi's reputed arts and crafts. Therefore creating commercial alliance would not occur as the process of textile finishing was time-consuming, and yielded low outputs.

Hence, the objectives of this research could be concluded that Objective 1: the guideline to career building from Pha Jok Product for commercial benefits was supposed to raise awareness of the value of local wisdom for young generation and promote establishment of traditional and cultural activities, to emphasize the awareness of being local people. And there might be some public relations channels to disseminate knowledge of weaving Pah Jok to both people in and outside the community to encourage career building. Objective 2: The feasibility of setting up SMEs from Pah Jok handicrafts - the researchers found that it was possible that the community could set up small and medium enterprises from Pah Jok handicrafts by educating locals about career building from Pah Jok handicrafts for commercial benefits, establishing activities promoting inheritance of local wisdom for commercial competition, building Pah Jok entrepreneur network and Pah Jok weaving knowledge network, and encouraging establishment of a local museum as a community's hall of fame to display lifestyle and community background. Furthermore, another important factor was the government support which could advocate steady income generation.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า ให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไขงานวิจัย ด้วยความใส่ใจอย่างดียิ่งตลอดมา ให้มีความสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญ ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณหัวหน้าสาขาวิชา และคณาจารย์ สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าลงพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อร่วมสังเกต และวิเคราะห์ความเป็นอยู่ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ รวมถึงขอขอบคุณผู้ประกอบการทอผ้าจก ทั้งเป็นรายได้หลัก และรายได้เสริมในจังหวัดราชบุรี ที่สนับสนุนให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ คุณค่าใด ๆ แห่งงานวิจัยฉบับนี้ ขอมอบแต่ผู้ที่ให้การสนับสนุนในด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัย หากเนื้อหาในวิจัยฉบับนี้ขาดตกบกพร่อง หรือไม่สมบูรณ์ประการใด ผู้วิจัยกราบขออภัยมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความเป็นมาและลักษณะของผ้าจก	6
2.2 สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน 2558 จังหวัดราชบุรี	11
2.3 การเพิ่มศักยภาพเชิงพาณิชย์ตามความคิดทางการจัดการสมัยใหม่	13
2.4 โอกาสและผลกระทบของ OTOP กับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	16
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	20
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	21
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	21
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	22

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบอาชีพทอผ้าจาก	23
	4.2 ข้อมูลในธุรกิจทอผ้าจาก	23
	4.3 ทักษะคนดี	25
	4.4 การสนับสนุนจากภาครัฐ	26
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
	5.1 สรุป	27
	5.2 การอภิปรายผล	28
	5.3 ข้อเสนอแนะ	31
บรรณานุกรม		32
ภาคผนวก		
	ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ผ้าจากในจังหวัดราชบุรี สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์	35
	ภาคผนวก ข รูปภาพประกอบการทำวิจัย	40
ประวัติผู้วิจัย		51

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไป ด้านเพศ	23
ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลทั่วไป ด้านอายุ	23
ตารางที่ 4.3 แสดงสถานะทางการเงินในปัจจุบัน	23
ตารางที่ 4.4 แสดงจังหวัดสถานที่ตั้งในการทอผ้าจก	24

สารบัญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ 2.1	ผ้าจกลายหັกนาคคู่	7
ภาพที่ 2.2	ผ้าจกลายกาบของลำไม้ไผ่	7
ภาพที่ 2.3	ผ้าจกลายกาบซ้อนหັก	8
ภาพที่ 2.4	ผ้าจกลายกาบดอกแก้ว	8
ภาพที่ 2.5	ผ้าจกลายดอกเซีย	8
ภาพที่ 2.6	ผ้าจกลายไ้ก้งไ้ก้ง	9
ภาพที่ 2.7	ผ้าจกลายไ้ก้งไ้ก้งซ้อนเซีย	9
ภาพที่ 2.8	ผ้าจกลายหน้าหมอน	9

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยในระยะ 50 กว่าปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เดินตามกระแสการพัฒนา ทั้งทางวิชาการและทางเศรษฐกิจของสังคมโลก โดยเฉพาะแนวทางการพัฒนาที่ทำลายทรัพยากร ท้องถิ่น ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางสังคม ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมในแทบทุกด้าน ทำให้คนไทยทั้งถิ่น ทั้งความเป็นไทย หันไปชื่นชมกับระบบคิด ระบบความรู้ และระบบการพัฒนา แบบตะวันตกหรือแบบต่างชาติ จนแทบจะสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง แต่ในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาที่หันมาพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จำเป็นต้องหัน กลับมาศึกษา หาจุดเด่นและข้อดีต่าง ๆ ที่เคยมี และที่ยังใช้ได้อยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ภูมิปัญญา และการปฏิบัติในท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของระบบในพื้นที่แต่ละแห่งของประเทศไทย

ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม เป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน ระบบเศรษฐกิจจะต้องสามารถสร้างให้เกิดเสถียรภาพ และมีภูมิคุ้มกันที่เอื้อต่อการปรับตัวเมื่อได้รับ ผลกระทบจากภาวะผันผวนของระบบเศรษฐกิจโลก รวมทั้ง จะต้องมีความสมรรถนะ และขีดความสามารถ ในการแข่งขันสูง ทั้งนี้ จะต้องให้ความสำคัญต่อการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศและภายนอก ประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและรู้เท่าทัน มีการปรับโครงสร้างการผลิต โดยใช้เทคโนโลยีและ วิทยาการสมัยใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิตแทนการเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิต ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรม ในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ รวมทั้งเชื่อมโยงธุรกิจขนาดใหญ่กับธุรกิจขนาดกลาง และ ขนาดย่อมอย่างสมดุล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตและบริการ ที่ตรงกับความต้องการของ ตลาดภายใน และภายนอกประเทศ ตลอดจนสร้างความแปลกใหม่เพื่อนำตลาดไปสู่การเพิ่มการจ้าง งาน การยกระดับรายได้ที่แท้จริง และคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ

การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคมอย่างยั่งยืน ในส่วนการเพิ่ม สมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปรับ โครงสร้างการผลิตและการค้าของประเทศให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ในขณะเดียวกันต้องคำนึงถึง การผสมผสานและความสอดคล้องกับหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยการสนับสนุน และ ผลักดันให้เกิดการเพิ่มผลผลิตอย่างเป็นขบวนการในระดับชาติ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายใน กระบวนการทำงาน การแบ่งปันประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่ายในสังคม การสนับสนุนธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมให้สามารถพึ่งพาตนเอง รวมถึงการรับถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัยจากธุรกิจขนาด ใหญ่ โดยผสมผสานภูมิปัญญาไทยกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ การพัฒนานวัตกรรมอย่าง ต่อเนื่อง และการปรับปรุงประสิทธิภาพ คุณภาพและความรวดเร็วของบริการโครงสร้างพื้นฐาน ควบคู่ไปกับการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันกับ ประเทศเพื่อนบ้าน

จังหวัดราชบุรีเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งของประเทศไทย ตั้งอยู่ในภาคกลางด้านทิศตะวันตก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 100 กิโลเมตร มีแม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่านในเขตจังหวัดราชบุรี ประมาณ 67 กิโลเมตร มีพื้นที่ 5,196.462 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,247,789 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.27 ของเนื้อที่ภาคตะวันตก แบ่งการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 104 ตำบล 25 เทศบาล 975 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร ณ 31 ธันวาคม 2554 จำนวน 842,684 คน จำแนกเป็น ชาย 411,063 คน หญิง 431,621 คน จำนวนครัวเรือน 275,331 ครัวเรือน ในปี 2552 จังหวัดราชบุรี มีสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว จำนวน 26 รายการ ซึ่งเป็นลำดับ 4 ของประเทศ และในปี 2553 มีมูลค่าการจำหน่ายสินค้า 321,570,000 บาท จึงเป็นสินค้าที่จะเพิ่มรายได้ให้จังหวัดราชบุรี

ปัจจุบันผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี ได้รับการพัฒนาทั้งทางเทคนิคและคุณภาพ เพื่อประโยชน์ของผู้ซื้อและสนองตอบรสนิยมของตลาด หลายฝ่ายหวังว่าจะเป็นฐานทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งให้กับชุมชน แต่ผู้ผลิตซึ่งเป็นทั้งนักสร้างสรรค์และเจ้าของภูมิปัญญากลับไม่สามารถหารายได้เลี้ยงชีพได้อย่างแท้จริง ผ้าจากถูกสร้างให้มีความหมายที่แสดงถึง ภาพลักษณ์ รสนิยม ฐานะทางสังคม และรูปแบบการดำรงชีวิตของผู้ใช้ผ้า ทำให้วิถีการถักทอผ้าจากเปลี่ยนแปลงไปโดยผสมผสานความต้องการของผู้บริโภคในระบบตลาดกับศิลปะที่เป็นตัวตนของผู้ทอ จะเห็นได้ว่าช่างทอพยายามที่จะปรับตัวให้มีชีวิตอยู่บนวิถีของการเปลี่ยนแปลงตามสังคม แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะอยู่บนกระแสดังกล่าวได้อย่างมั่นคง เพราะกระแสการบริโภคสินค้าแฟชั่นมีพื้นที่อยู่ในระดับสูง อีกทั้งปัญหาในการจำหน่ายที่มีราคาสูงและที่สำคัญคือมีผู้บริโภคจำกัดอยู่เพียงบางกลุ่มเท่านั้น

จากจุดนี้เองจึงเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญว่าทำอย่างไรให้ผ้าจากมีฐานของการบริโภคเพิ่มขึ้นและผู้ผลิตเองสามารถสร้างอาชีพภายในชุมชน ที่สำคัญ ปัจจุบันกลุ่มชุมชนยังขาดทักษะและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบต่าง ๆ ที่สำคัญ การนำผ้าจากมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์คงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของลวดลายผ้าด้วยว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตามการดำเนินการในด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมและสามารถออกแบบให้ตรงกับกลุ่มผู้บริโภคได้ยังเป็นเรื่องยากที่กลุ่มชุมชนจะพัฒนาได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว กลุ่มชุมชนต้องมีการเรียนรู้หลักและวิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เสียก่อน ภาครัฐคงต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการสร้างงานหรือทุนวิจัยเพื่อการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าจาก ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาอาจให้ความช่วยเหลือในการบริการวิชาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์ผลงานกันอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของการสร้างมาตรฐานให้กับผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งให้กลุ่มชุมชนสามารถสร้างอาชีพให้กับคนภายในชุมชน และนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้คุ้มค่าเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อให้ชุมชนสามารถสร้างอาชีพหลุดกรมจากผ้าจากให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้ อีกทั้ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจน ตามที่โครงการดังกล่าวได้ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการการตลาดและอาชีพของนายของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ผ้าจากในจังหวัดราชบุรี ที่ผ่านมาพบว่าชุมชนได้รับความรู้ในด้านการตลาด ด้านการบรรจุภัณฑ์ และหีบห่อ รวมถึงปัจจัยด้านอาชีพอนามัย เนื่องจากสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบท ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ ให้

ชนบทได้มีโอกาสที่จะทำการผลิตได้ด้วยตนเอง และมีโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ชุมชนมีการสร้างประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้

ทั้งนี้ การดำเนินธุรกิจนั้น มีปัจจัยหลายอย่างซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กันไป การจัดการอาชีพเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจ หากมีการจัดการที่ดี การดำเนินงานด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ย่อมส่งผลให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต หากแต่ในทางตรงกันข้าม การดำเนินธุรกิจไม่มีการจัดการอาชีพที่ดี และทำงานอย่างไม่มีระบบ จะทำให้เกิดปัญหาตามมา แก้ไขได้ยาก จึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้สูงขึ้น และสร้างฐานความรู้ที่มีคุณค่า รวมทั้งให้เกิดการเรียนรู้ และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนเกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้ทรัพยากรและเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพโดยที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจกในจังหวัดราชบุรี สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ เพื่อหาแนวทางในการประกอบอาชีพให้เป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ อีกทั้งเป็นแนวทางในการสร้างเสริมองค์ความรู้ให้เป็นพื้นฐาน เพื่อความมั่นคงของประเทศ โดยการสร้างความเข้มแข็งของสังคม การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต และความผาสุกของประชาชน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างอาชีพจากผลิตภัณฑ์ผ้าจกให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์
- 1.2.2 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จากหัตถกรรมจากผ้าจก

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.3.1 นำไปจัดเป็นการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และขยายช่องทางการตลาดของธุรกิจ ชุมชน ให้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการผลิตสินค้าที่มีคุณค่าและคุณภาพ การสร้างตราสินค้าใหม่จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานศิลปหัตถกรรม ผลิตภัณฑ์ชุมชน
- 1.3.2 สนองนโยบายการสร้างรายได้ของรัฐ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน และขยายช่องทางการตลาดของธุรกิจอุตสาหกรรม ธุรกิจบริการในประเทศ และธุรกิจวิสาหกิจชุมชน
- 1.3.3 สร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ และส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- 1.3.4 นำผลงานวิจัยไปเผยแพร่ในวารสารระดับชาติและนานาชาติในการประชุมวิชาการ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจกในจังหวัดราชบุรี สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยได้ทบทวนวรรณกรรมด้านความเป็นมา และลักษณะของผ้าจก, การจัดการเพื่อศักยภาพเชิงพาณิชย์, สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน (2558) ของจังหวัดราชบุรี โอกาสและผลกระทบของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) กับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อทำการสร้างเครื่องมือและวิเคราะห์ผลการวิจัย

1.4.2 ขอบเขตพื้นที่

1.4.2.1 ชุมชนกลุ่มทอผ้า ต.ดอนแร่ อ.เมือง จ.ราชบุรี

1.4.2.2 ชุมชนกลุ่มทอผ้า ต.คูบัว อ.เมือง จ.ราชบุรี

1.4.3 ขอบเขตเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ตั้งแต่กระบวนการจัดทำเนื้อหาสาระสำคัญของหัวข้อการค้นคว้าอิสระ ระเบียบวิธีวิจัย การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ประมวลผล/วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล สรุปผลตามวัตถุประสงค์ จนถึงขั้นตอนการส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูล (CD ROM) โดยใช้เวลาดังตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2557 ถึง วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2558

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ผลิตภัณฑ์ผ้าจก (ผ้าขึ้นตีนจก ขึ้น) หมายถึง ผ้าที่ทอเป็นลวด ตีน หมายถึงโครงสร้างส่วนล่างที่ประกอบเป็นผ้าจก ซึ่งผ้าขึ้นตีนจกจะประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ หัวขึ้น (ส่วนบน) ตัวขึ้น (ส่วนกลาง) ตีนขึ้น (ส่วนล่าง) จก ตามภาษาพื้นบ้าน แปลว่า ควักหรือล้วงด้วยมือ เป็นเทคนิคการทำลายบนผืนผ้าเป็นช่วง ๆ ทำให้สามารถสลักสีลวดลายได้หลากหลายสี เมื่อนำความหมายมารวมกันคำว่า ผ้าขึ้นตีนจก จึงหมายถึง การทำลายลวดลายที่มีสีสีนงดงามบนผืนผ้าอาจจะใช้ฝ้ายหรือไหมแล้วนำมาประกอบหรือต่อตรงส่วนล่างของผ้าขึ้น เมื่อรวมกันเป็นผืนจึงเรียกว่า ขึ้นตีนจก

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ภูมิปัญญาชาวบ้าน) หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ความเหมือนกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เป็นองค์ความรู้ และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ OTOP หมายถึง แนวทางประการหนึ่ง ที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ประกอบการทอผ้าจก ใน ต.ดอนแร่ และ ต.คูบัว อ.เมือง จ.ราชบุรี
ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) หมายถึง ธุรกิจที่เป็นอิสระมีเอกชน เป็นเจ้าของ ดำเนินการโดยเจ้าของเอง ไม่เป็นเครื่องมือของธุรกิจใด ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพล ของบุคคล หรือธุรกิจอื่น มีต้นทุนในการดำเนินงานต่ำ และมีพนักงานจำนวนไม่มาก

พาณิชย์ หมายถึง การค้า,การแลกเปลี่ยน,การค้าขาย,การซื้อขาย,การขาย

ทัศนคติ หมายถึง ทัศนคติ หรือ เจตคติ คือการแสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สถานที่ สิ่งของ หรือเหตุการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC หรือ Asean Economics Community) หมายถึง การรวมตัวของชาติใน Asean เพื่อที่จะให้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจก ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ต้องสร้างความปรารถนา และรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงาม จึงทำให้ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เกิดความภาคภูมิใจที่ได้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีเรื่องราวและมีคุณภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บที่ควรจะมีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจกในจังหวัดราชบุรี สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ดังนี้

- 2.1 ความเป็นมาและลักษณะของผ้าจก
- 2.2 สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน 2558 จังหวัดราชบุรี
- 2.3 การเพิ่มศักยภาพเชิงพาณิชย์ตามความคิดทางการจัดการสมัยใหม่
- 2.4 โอกาสและผลกระทบของ OTOP กับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 ความเป็นมาและลักษณะของผ้าจก

วิจารณ์ สงกรานต์ (2555) ได้กล่าวว่า ผ้าจก เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของไทย-ยวน ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เป็นผ้าที่ใช้แปรรูปเป็นเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไท-ยวน เช่น ผ้าซิ่นตีนจก ผ้าขาวม้า ย่ามจก กระเป่าคาดเอวจก เป็นต้น ต่อมาชาวไท-ยวน ได้เคลื่อนย้ายถิ่นฐานจากเมืองเชียงแสนในปี พ.ศ.2347 มาตั้งหลักแหล่งที่ตำบลคูบัว อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี เมื่อได้ปลูกบ้านเรือนอาศัยสมบูรณ์แล้ว ก็ได้ทอผ้าด้วยวิธีจกเพื่อนำไปแปรรูปเป็นเครื่องแต่งกายดังกล่าวที่แสดงเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ชาวไท-ยวนจะปลูกฝ้ายเพื่อปั่นเป็นเส้นด้ายใช้ทอผ้าจกและใช้หูกทอผ้าแบบโบราณที่พุ่งกระสวยด้วยมือ การย้อมสีเส้นด้ายก็จะใช้วิธีการย้อมด้วยสีธรรมชาติ ทอจกเป็นผืนตามวัตถุประสงค์การใช้งานห่ม มิได้มุ่งเน้นเพื่อจำหน่าย ผ้าจกมีจุดเด่นที่มีสีสันทึบ สด สดสี พื้นดำ จกด้วยสีแดง แซมด้วยสีเหลือง เขียว เส้นใยละเอียด เนื้อแน่น ลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นได้อย่างเด่นชัด เหมาะสำหรับนำไปแปรรูปเป็นผ้าซิ่น เป็นเสื้อผ้าชาย-หญิงของผู้นิยมความเป็นไทย ผ้าจกไท-ยวนแบ่งตามตระกูลได้ดังนี้

ผ้าจกตระกูลคูบัว เป็นผ้าจกที่มีลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง เช่น ลายดอกเขียวลายห่านคู่ ลายไก่แก้ง ลายหน้าหมอน และลายนกคู่กินน้ำฮ่อมเต้า ผ้าจกตระกูลคูบัวจะพบมากในตำบลคูบัว ตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพราะมีชุมชนไท-ยวนอาศัยอยู่ โดยในการจกจะใช้เส้นด้ายยืนสีดำ พุงดำ โดยไม่มีลายประกอบมากลาย พื้นผ้าเว้นพื้นดำไว้มากตามแบบของลวดลาย เพื่อจกให้เห็นลายชัดเจนน ส่วนสีสันทึบของเส้นใยที่ใช้ทอ จะใช้เส้นใยที่มีสีสันทากหลาย

ผ้าจกตระกูลหนองโพนางกะโด เป็นผ้าจกที่มีลวดลายขนาดและสีเส้นที่มีความใกล้เคียงกับจกตระกูลคูบัว เป็นผ้าจกที่ได้จากชุมชนไท-ยวน ในตำบลหนองโพนางกะโด อำเภอโพธาราม โดยผ้าจกตระกูลหนองโพนางกะโด จะมีความแตกต่างจากผ้าจกตระกูลคูบัวตรงที่ ชายของตีนขึ้น ซึ่งผ้าจกตระกูลหนองโพนางกะโด จะมีการเว้นพื้นที่ต่ำระหว่างลายชะเปา ถึงเล็บเหลืองไว้กว้างมากกว่าผ้าจกตระกูลคูบัว และผ้าจกตระกูลหนองโพนางกะโดจะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับลายนกของผ้าไท-พวนในภาคเหนือ คือ ลักษณะของนกคู่กินน้ำร่วมเต้าของผ้าจกตระกูลหนองโพนางกะโด จะมีหางที่ยาวมากกว่าผ้าจกตระกูลคูบัว

ผ้าจกตระกูลดอนแร่ เป็นผ้าจกที่มีลายที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เช่น ลายกาบ ลายกาบดอกแก้ว และลายนกคู่กินน้ำร่วมเต้า พบมาในชุมชนไท-ยวน ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลหนองปลาหมอและตำบลรางบัว โดยลักษณะของการจกจะประกอบด้วยหลากหลายของลวดลาย และจะมีการจกลายแน่นเต็มผืนผ้า มีการเว้นพื้นที่ต่ำไว้เล็กน้อยทำให้ลดความเด่นชัดของลายหลักลงไป โดยจะคงสีเส้นของเส้นใยสีแดงเป็นหลักจะไม่นิยมใช้เส้นใยหลายสี และตีนจกจะมีความกว้างประมาณ 14-15 นิ้ว

ภาพที่ 2.1 ผ้าจกลายหั่นกู่

ภาพที่ 2.2 ผ้าจกลายกาบของลำไผ่ไผ่

ภาพที่ 2.3 ผ้าจกลายกาบซ้อนหัก

ภาพที่ 2.4 ผ้าจกลายกาบดอกแก้ว

ภาพที่ 2.5 ผ้าจกลายดอกเซีย

ภาพที่ 2.6 ผ้าจกลายโค้งแก้ง

ภาพที่ 2.7 ผ้าจกลายโค้งแก้งซ้อนเซีย

ภาพที่ 2.8 ผ้าจกลายหน้าหมอน

ประเภทผ้าซิ่นของชาวไทย - ยวน ราชบุรี สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาส และลักษณะที่นำไปใช้ แบ่งเป็น ผ้าซิ่นตีนจก, ซิ่นตา, ซิ่นชิว และซิ่นแล่ มีรายละเอียดดังนี้

ผ้าซิ่นตีนจก คือซิ่นที่มีตีนประกอบด้วยส่วนที่เป็นผ้า ลวดลายทอด้วยวิธีจก หรือ ควักเส้นด้ายพิเศษมาผูกมัดขัดกับเส้นอื่นเป็นลวดลายแบบต่างๆ ซึ่งซิ่นตีนจกมีโครงสร้าง ประกอบด้วยผ้า 3 ส่วน คือ หัวซิ่น ตัวซิ่น และ ตีนซิ่น ซิ่นตีนจกที่พบในลักษณะการแต่งกายของสตรีชาวไทย-ยวน ราชบุรี มี 3 ลักษณะ คือ

ซิ่นตีนจก จกเฉพาะตีน ตัวซิ่นเป็นผ้าพื้นสีดำ หรือ สีคราม ซิ่นบางผืนมีตัวซิ่นทอด้วยวิธียกมุกหัวซิ่น ใช้ผ้าขาวผ้าแดงเย็บต่อกันแล้วจึงเย็บต่อกันกับตัวซิ่น

ซิ่นตีนจก จกทั้งตัว ซึ่งลักษณะนี้จะมีตัวซิ่นและตีนซิ่นทอด้วยวิธีจก แต่ทอเป็นผ้าคนละชิ้น แล้วนำมาเย็บต่อเป็นผืนเดียวกัน ตัวซิ่นส่วนมากจะทอด้วยลายกูด ลายนก ลายมะลิเลื้อย เป็นลายพันรอบตัวซิ่นตีนซิ่นทอลายหลักทั้ง 9 ลาย หัวซิ่นมีลักษณะเดียวกับซิ่นตีนจกจึงถือได้ว่า ซิ่นชนิดนี้เป็นผลงานทางศิลปหัตถกรรมชั้นสูงของ ไทย-ยวน ราชบุรี

ซิ่นตีนจก ด้วยยกมุกสลับมัดหมี่ ตีนซิ่นทอด้วยวิธีจกเหมือนตัวซิ่นตีนจกทั่วไป ตัวซิ่นทอด้วยวิธียกมุกสลับด้วยการทอแบบมัดหมี่ ถือได้ว่าเป็นเทคนิคของภาคอีสาน ตัวซิ่นใช้เส้นใยประเภทไหม เป็นวัสดุทอ พบไม่มากในผ้าซิ่นตีนจกของไทย-ยวน ราชบุรี

ซิ่นตา ถือได้ว่าเป็นศิลปะการทอรองจากซิ่นตีนจก ซึ่งมี 2 ชนิด คือ

ซิ่นตาผ้าพื้น เป็นการทอแถบสีต่างๆพันรอบตัว เช่น สีดำ, สีเหลือง, สีเขียว ส่วนตีนซิ่นจะมีเล็บเหลือง และ แถบผ้าเป็นสีดำ

ซิ่นตาหมู่ แตกต่างจากชนิดแรก ตรงที่ส่วนตัวซิ่นมีการจกลายประกอบเป็นหมู่ๆ พันรอบตัวซิ่นเว้นระยะเป็นช่วงๆ ส่วนมากจะใช้ลายหักขอเหลือง มะลิเลื้อย ดอกจัน ในการทำลายจกเป็นซิ่นที่มีศิลปะการทอสูงรองมาจากซิ่นตีนจก ปัจจุบันจะทอซิ่นตาหมู่ที่มีลายประกอบไม่มาก และเป็นลายที่ทอง่าย ๆ

ซิ่นชิว เป็นซิ่นที่ทอสำหรับนุ่งทำงานอยู่กับบ้าน ตีนซิ่นเป็นผ้าพื้นสีดำ ตัวซิ่นเป็นพื้นสีเขียว จะจกลายประกอบระหว่างรอยต่อตีนกับตัว และตัวกับหัวซิ่น

ซิ่นแล่ เป็นซิ่นที่ทอสำหรับนุ่งทำงานอยู่กับบ้าน หรือนอกบ้าน เป็นซิ่นที่ถือว่าทำการทอไม่ยาก และโดยส่วนมาก ผู้หญิง ไทย- ยวน ในสมัยก่อนจะมีซิ่นแล่วนุ่งกันทุกคน

การแต่งกายคนไทยวน-ราชบุรีในพิพิธภัณฑ์จำลองสถานที่สถานบ้านคูบัว ต.คูบัว อ.เมือง จ.ราชบุรี

2.2 สถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน 2558 จังหวัดราชบุรี

กรมบัญชีกลาง (2557), สถานะเศรษฐกิจการคลังจังหวัดราชบุรี ประจำเดือนกรกฎาคม 2558 “เครื่องชี้เศรษฐกิจของจังหวัดราชบุรีในเดือนกรกฎาคม 2558 มีสัญญาณเศรษฐกิจจังหวัดชะลอตัวจากเดือนก่อนหน้า โดยด้านอุปสงค์ชะลอตัวจากการบริโภคภาคเอกชน และการลงทุนภาคเอกชน ส่วนการใช้จ่ายภาครัฐหดตัว ขณะที่ด้านอุปทานฟื้นตัวจากภาคบริการและภาคเกษตรกรรม สำหรับภาคอุตสาหกรรมชะลอตัว อย่างไรก็ตาม เสถียรภาพทางเศรษฐกิจยังคงติดลบอย่างต่อเนื่อง” เศรษฐกิจด้านอุปทาน (การผลิต) พบว่าฟื้นตัวจากเดือนก่อนหน้า สะท้อนจากดัชนีผลผลิตภาคบริการขยายตัว ร้อยละ 5.4 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากเดือนก่อนหน้าที่หดตัวร้อยละ 2.2 พิจารณาจากปริมาณการใช้ไฟฟ้า ภาคบริการ ยอดจำหน่ายสินค้าปลีกและส่ง และภาษีมูลค่าเพิ่มหมวดโรงแรม ขยายตัวร้อยละ 35.2 , 16.1 และ 12.6 ตามลำดับ เนื่องจากโรงแรมและรีสอร์ทในอำเภอสวนผึ้งเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวและไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ประกอบกับสถานที่ท่องเที่ยวมีแคมเปญ เช่น กิจกรรมชมรมปั่นจักรยานจังหวัดนครสวรรค์ และกิจกรรมเพื่อสังคม "สิงห์ เมาแทนไบค์ ไทยแลนด์ โอเพ่น 2015" ทำให้ยอดจำหน่ายสินค้าปลีกและส่งปรับตัวดีขึ้นตามการบริโภคที่เพิ่มขึ้น ดัชนีผลผลิตภาคเกษตรกรรม ขยายตัวร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน

จากเดือนก่อนหน้าที่หดตัว ร้อยละ 52.9 โดยพิจารณาจากปริมาณผลผลิตสับปะรดขยายตัวร้อยละ 18.9 เป็นผลมาจากผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้และราคาที่เกษตรกรขายได้ปรับเพิ่มขึ้น สำหรับปริมาณผลผลิตกึ่งก้ามกรามขยายตัวร้อยละ 205.1 จากการผลิตที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นตามราคาผลผลิตที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่ดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรมชะลותר้อยละ 0.4 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน ชะลותר้อยละ 1.5 พิจารณาจากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ชะลותר้อยละ 15.1 ตามจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เลิกกิจการ 8 แห่ง เช่น โรงงานอุตสาหกรรมเกษตร โรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม และโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ เป็นต้น

เศรษฐกิจด้านอุปสงค์ (การใช้จ่าย) ส่งสัญญาณชะลותר้อยละ 18.7 สะท้อนจากดัชนีการบริโภคภาคเอกชน ชะลותר้อยละ 18.7 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากเดือนก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 35.3 พิจารณาจากจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มและปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคครัวเรือน ชะลותר้อยละ 23.2 และ 4.7 ตามลำดับ จากกำลังซื้อของผู้บริโภคที่ชะลותר้อยละ 23.2 ทำให้ไม่กล้าใช้จ่ายใช้สอยมากนัก ขณะที่จำนวนรถยนต์นั่งส่วนบุคคลจดทะเบียนใหม่ และจำนวนรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ หดตัวร้อยละ 23.7 และ 13.9 ตามลำดับ จากยอดขายรถยนต์ และยอดขายรถจักรยานยนต์ที่ลดลง โดยมีปัจจัยลบจากรายได้ลดลง ราคาสินค้าเกษตรยังไม่ดี ทำให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง รวมถึงความเชื่อมั่นที่ยังไม่กลับสู่ระดับปกติ

ดัชนีการลงทุนภาคเอกชนชะลותר้อยละ 0.3 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากเดือนก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 11.9 พิจารณาจากสินเชื่อเพื่อการลงทุนชะลותר้อยละ 0.3 เนื่องจากความเข้มงวดของธนาคารพาณิชย์ในการปล่อยสินเชื่อ ทำให้สินเชื่อเพื่อการลงทุนขยายตัวลดลง รถยนต์ที่จดทะเบียนใช้ในการพาณิชย์ ที่ขยายตัวร้อยละ 41.1 เนื่องจากตลาดรถยนต์ จัดแคมเปญกระตุ้นยอดขาย ผ่อนดาวน์ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาผ่อน 4-7 ปี และเข้าถึงแหล่งเงินทุนและสินเชื่อสถาบันการเงิน ขณะที่พื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้าง และทุนจดทะเบียนธุรกิจนิติบุคคลใหม่ หดตัวร้อยละ 1.1 และ 21.8 ตามลำดับ ขณะที่ดัชนีด้านการใช้จ่ายภาครัฐหดตัวร้อยละ 13.9 เมื่อเทียบกับเดือนก่อนหน้าที่หดตัวร้อยละ 2.1 เป็นผลจากการเบิกจ่ายรายจ่ายประจำที่หดตัวร้อยละ 3.1 แต่ปรับตัวดีขึ้นจากเดือนก่อนหน้า เนื่องจากส่วนราชการเร่งเบิกจ่ายงบบุคลากรและงบดำเนินงาน ทำให้รายจ่ายประจำเพิ่มขึ้น ขณะที่รายจ่ายงบลงทุนชะลותר้อยละ 50.5 เนื่องจากการเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โครงการสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำยังเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และไม่สามารถก่อกองน้ำได้ จึงไม่มีการเบิกจ่าย

ด้านรายได้เกษตรกรของจังหวัดราชบุรี พบว่า รายได้เกษตรกรในเดือนนี้หดตัวร้อยละ 15.8 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน ปรับตัวดีขึ้นจากเดือนก่อนที่หดตัวร้อยละ 55.7 จากดัชนีผลผลิตภาคเกษตรกรรมที่ขยายตัวร้อยละ 1.1 จากปริมาณผลผลิตสับปะรดเพิ่มขึ้น และราคาสับปะรดปรับเพิ่มขึ้น ขณะที่ดัชนีราคาผลผลิตภาคเกษตรกรรมที่หดตัวร้อยละ 16.7 สะท้อนจากปริมาณผลผลิตข้าว และอ้อยที่เป็นช่วงเริ่มเพาะปลูก และลดพื้นที่เพาะปลูก ภาวะปัญหาภัยแล้งฝนทิ้งช่วง ประกอบกับราคาสินค้าเกษตรยังอยู่ในระดับต่ำ ด้านการเงิน จังหวัดราชบุรี พบว่าปริมาณเงินฝากและสินเชื่อชะลותר้อยละ 13.1 และ 0.2 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน สะท้อนจากปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินของรัฐบริการเงินฝาก เพื่อ

กระตุ้นการออมเพื่อฉุกเฉิน ลงทุน มั่งคั่ง โดยจัดโปรโมชัน ดอกเบี้ย ระยะสั้น รับทันที ขณะที่ปริมาณสินเชื่อบริการลดลง จากการเข้มงวดของธนาคารพาณิชย์ในการปล่อยสินเชื่อ ตามรายได้ที่ลดลงแต่หนี้ครัวเรือนสูงขึ้น เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของจังหวัดในเดือนกรกฎาคม 2558 หดตัวอย่างต่อเนื่องร้อยละ 3.2 จากเดือนก่อนหน้าที่หดตัวร้อยละ 3.3 เป็นการหดตัวของราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศตามราคาน้ำมันในตลาดโลก และการลดลงของดัชนีหมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ร้อยละ 1.4 และดัชนีหมวดไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่มลดลงร้อยละ 4.4 สำหรับการจ้างงานหดตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 2.3

ด้านการคลัง ในเดือนกรกฎาคม 2558 มีผลการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรวมจำนวน 1,271.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.4 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากเดือนก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 0.1 จากการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำ จำนวน 921.6 ล้านบาท ปรับตัวดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 3.1 และการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายลงทุน จำนวน 349.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50.5 ขณะที่การจัดเก็บรายได้เดือนกรกฎาคม 2558 มีจำนวนทั้งสิ้น 454.6 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 0.3 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากการจัดเก็บรายได้ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ และหน่วยงานอื่นลดลงร้อยละ 7.0 และ 33.5 ตามลำดับ ตามการจัดเก็บภาษีสุราและเครื่องดื่ม ภาษีค่าธรรมเนียมการโอน ภาษีธุรกิจเฉพาะลดลง ในขณะที่การจัดเก็บรายได้ของสำนักสรรพากรพื้นที่ และสำนักงานธนารักษ์พื้นที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.6 และ 25.2 ตามลำดับ ตามการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่สูงกว่าประมาณการ และการเร่งรัดให้ผู้ประกอบการรีสอร์ทและโรงแรมเข้ามาลงทะเบียนเป็นผู้เช่าที่ราชพัสดุ ให้ถูกต้องตามกฎหมาย สำหรับดุลงบประมาณเดือนกรกฎาคม 2558 ขาดดุลจำนวน 1,096.4 ล้านบาท จากการเบิกจ่ายภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัด

2.3 การเพิ่มศักยภาพเชิงพาณิชย์ตามความคิดทางการจัดการสมัยใหม่

แนวความคิดทางการจัดการสมัยใหม่ ประกอบด้วย แนวความคิดทางการจัดการเชิงปริมาณ แนวความคิดเชิงระบบ และแนวคิดเชิงสถานการณ์ (สุโขทัยธรรมาธิราช, 2548) ดังนี้

2.3.1 แนวความคิดทางการจัดการเชิงปริมาณ

แนวความคิดของการจัดการเชิงปริมาณ มีจุดกำเนิดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ได้นำนักวิทยาศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ให้มาทำงานร่วมกันเป็นทีมเรียกว่า (Operation research group) เพื่อให้คำปรึกษา เพื่อแก้ปัญหาในการรบ ทีมนักวิทยาศาสตร์ดังกล่าว ได้รับปัญหา เช่น จะวางปืนใหญ่ตำแหน่งใดที่จะดีที่สุด จึงมีการใช้ประสบการณ์และความรู้ในการแก้สมการของปัญหา โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ คือ การสังเกตอย่างเป็นระบบของพฤติกรรมที่ทำการศึกษาก่อร่างตัวแบบจำลองเพื่อนำข้อเสนอที่จะได้รับมาสร้างตัวแบบจำลองเพื่อประโยชน์ของการพยากรณ์การเปลี่ยนแปลง จากนั้นจึงทำการอนุมานจากตัวแบบจำลองว่าจะมีพฤติกรรมอย่างไรและทำการทดสอบตัวแบบจำลองเพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามการพยากรณ์ในตัวแบบจำลองหรือไม่ หลังจากนั้น แนวคิดการจัดการเชิงปริมาณมาใช้กันในบริษัทต่างๆ จึงได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการแก้ปัญหาของระบบการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น เช่น การ

แก้ปัญหาเกี่ยวกับตารางการปฏิบัติงาน การกำหนดตำแหน่งทำเลที่ตั้ง ตัวแบบการขนส่ง ตัวแบบการควบคุมสินค้าคงเหลือ ตัวแบบโครงข่ายปฏิบัติงาน (PERT/CPM) ตัวแบบการจัดลำดับงาน และตัวแบบความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจต่าง ๆ ขององค์การโดยทั่วไป เป็นต้น

2.3.2 แนวความคิดเชิงระบบ

แนวความคิดเชิงระบบเป็นการวิเคราะห์ถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ในระบบหรือองค์การ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ ในลักษณะองค์รวมขององค์การ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหาถึงส่วนประกอบของระบบในลักษณะองค์การรวม จะให้ผลดีมากกว่าการวิเคราะห์ปัญหาในระบบโดยการแยกส่วน นอกจากนี้ยังพบว่าระบบเปิดจะมีความสัมพันธ์กับสภาวะแวดล้อม ส่วนองค์การในระบบปิดนั้นจะไม่เปิดรับสิ่งใด ๆ นำเข้ามาในระบบ ดังนั้นองค์การ คือ ระบบที่ประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ แนวคิดเชิงระบบนี้จำเป็นจะต้องพิจารณาสภาวะแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในขององค์การ มิใช่จะพิจารณาแต่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งในระบบขององค์การ หรือพิจารณาแต่เฉพาะระบบขององค์การโดยไม่พิจารณาสภาวะแวดล้อมภายนอกขององค์การด้วย จากแนวความคิดเชิงระบบ สามารถสรุปหลักการ ตลอดจนแนวความคิดเชิงระบบที่สำคัญ (Stoner, 1978) ดังนี้

2.3.2.1 ระบบทุกระบบประกอบไปด้วยระบบย่อย ในทุกระบบจะมีระบบย่อยหรือส่วนประกอบ อย่างน้อยสองส่วนขึ้นไปและส่วนต่าง ๆ จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

2.3.2.2 การเน้นที่องค์รวมของทุกระบบ การเน้นที่องค์รวมของทุกระบบจะให้ผลรวมที่มากกว่าการเน้นที่แต่ละส่วนประกอบของระบบแล้วนำมารวมกัน

2.3.2.3 การเป็นทั้งระบบปิดและระบบเปิด การมององค์การว่าเป็นระบบเปิดเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้องค์การสามารถที่จะสนองตอบให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม ส่วนระบบปิดซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นระบบที่ทำหน้าที่ใดหนึ่งด้านหนึ่งและไม่เกี่ยวข้องกับสภาวะแวดล้อมโดยตรง

2.3.2.4 ขอบเขตสิ้นสุดของระบบ ระบบทุกระบบจะสามารถแบ่งแยกประเภทของระบบว่า เป็นระบบเปิดหรือระบบปิด เส้นกันแบ่งขอบเขตของระบบนี้ถ้าเป็นของระบบเปิดจะเปิดรับปัจจัย จากสภาวะแวดล้อมภายนอกเข้ามาและนำไปปัจจัยภายในออกสู่สภาวะแวดล้อมภายนอกได้

2.3.2.5 ความล้มเหลวของระบบปิด การเป็นระบบปิดนั้นมีแนวโน้มที่จะล้มเหลวได้ง่ายกว่าระบบเปิด เนื่องจากปิดตัวเองจากสภาวะแวดล้อมภายนอก สำหรับระบบเปิดนั้นมีแนวโน้มที่จะอยู่รอดได้ดีกว่า เนื่องจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา

2.3.2.6 การใช้ข้อมูลป้อนกลับ ระบบเปิดนั้นต้องการข้อมูลป้อนกลับเข้าสู่ระบบเพื่อนำ ข้อมูลนั้นมาใช้เพื่อปรับตัวให้ดำเนินอยู่ต่อไปได้ การส่งข้อมูลป้อนกลับเข้าสู่ระบบ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับ กระบวนการต่าง ๆ ของระบบหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่นำออกจากระบบ เป็นต้น

2.3.2.7 มีการจัดลำดับขั้นของระบบ ไม่ว่าจะ เป็นระบบใดก็ตามจะมีลำดับขั้นที่ประกอบไปด้วยระบบย่อยซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกัน ในขณะที่องค์การจะประกอบไปด้วยระบบย่อย ก็เป็นระบบย่อยของระบบที่ใหญ่กว่าด้วย เช่น หน่วยงานต่าง ๆ เป็นระบบย่อยขององค์การนั่นเอง จากหลักการตามแนวความคิดเชิงระบบดังกล่าวข้างต้นนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ที่มีส่วนในการที่จะ

ช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ภายในระบบที่มีปฏิสัมพันธ์กัน และกันได้อย่างทั่วถึง และมีความชัดเจน นอกจากนี้ แนวความคิดเชิงระบบยังช่วยให้ผู้บริหารไม่ต้องมองหาวิธีที่ดีที่สุดที่จะนำมาใช้ในการจัดองค์การเสมอไป เนื่องจากหลักการของแนวความคิดนี้จะเน้นการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อม ดังนั้น ในด้านของโครงสร้างองค์การก็จะมีลักษณะที่เป็นเพียงปัจจัยในการมุ่งเน้น เพื่อการแสวงหาโครงสร้างองค์การที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมเท่านั้น จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์การแบบแยกส่วนมาเป็นการวิเคราะห์เชิงระบบ ซึ่งนักทฤษฎีเชิงระบบอาจจะไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดของการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ที่จะต้องทำความเข้าใจกับส่วนย่อยในระบบก่อน จึงจะสามารถเข้าใจในส่วนรวมได้

2.3.3 แนวความคิดเชิงสถานการณ์

ความสำคัญของสภาวะแวดล้อมในฐานะที่เป็นปัจจัยนำเข้าไปที่ผู้บริหารจะต้องพิจารณาในการแก้ปัญหาของความซับซ้อน ซึ่งตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยของสภาวะแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อองค์การในปัจจุบันทำให้เกิดแนวความคิดเชิงสถานการณ์ขึ้นมา โดยแนวความคิดเชิงสถานการณ์นั้นจะยึดปรัชญาของแนวความคิดเชิงระบบมาเป็นพื้นฐาน แต่มีความก้าวหน้ากว่าแนวความคิดเชิงระบบอีกชั้นหนึ่ง คือ แนวความคิดเชิงสถานการณ์พยายามที่จะทำให้เกิดความสอดคล้องเข้ากันได้ระหว่างสภาวะแวดล้อมกับโครงสร้างขององค์การ นักทฤษฎีตามแนวความคิดเชิงสถานการณ์กล่าวว่า โครงสร้างขององค์การที่ดีที่สุดนั้น จะขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมขององค์การ กล่าวคือ จะไม่มีโครงสร้างองค์การใดจะสามารถนำมาใช้ได้กับองค์การในทุกสถานการณ์ ตามแนวความคิดนี้เห็นว่าในบางกรณีโครงสร้างองค์การในลักษณะที่เป็นระบบเปิด หรือโครงสร้างองค์การที่ไม่เป็นพิธีการ ซึ่งโครงสร้างในลักษณะนี้จะมีความยืดหยุ่นก็อาจใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ได้

ในบางกรณีโครงสร้างองค์การที่เป็นระบบปิดหรือโครงสร้างองค์การที่เป็นพิธีการ และไม่ยืดหยุ่นก็สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้เช่นกัน นอกจากนี้ในองค์การหนึ่งองค์การใด อาจจะทำโครงสร้างองค์การแบบหนึ่งมาใช้กับหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใด และกำหนดโครงสร้างอีกแบบหนึ่งมาใช้กับหน่วยงานอื่น ๆ ในองค์การเดียวกันนั้นก็ได้อีก เช่น อาจกำหนดโครงสร้างองค์การแบบเป็นพิธีการมาใช้กับหน่วยการผลิต และองค์การโครงสร้างแบบไม่เป็นพิธีการมาใช้กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความมีประสิทธิภาพขององค์การตามแนวความคิดของนักทฤษฎีเชิงสถานการณ์นั้น จะขึ้นอยู่กับความสอดคล้องและเข้ากันได้ระหว่างโครงสร้างองค์การกับสภาวะแวดล้อมภายนอกองค์การนั่นเอง สำหรับแนวความคิดเชิงสถานการณ์ ที่สำคัญมีดังนี้

2.3.3.1 ผลงานของโจแอน วูดวาร์ด (Joan Woodward) จากผลงานการวิจัยของวูดวาร์ด สามารถสรุปได้ว่าการออกแบบโครงสร้างองค์การ จะมีความแตกต่างกันออกไปตามสภาวะแวดล้อมที่เข้ามากระทบ เช่น จากเทคโนโลยีที่แต่ละองค์การ หรือองค์การผู้ผลิตแต่ละประเภทผลิตภัณฑ์ใช้ เช่น ในสภาวะแวดล้อมที่เทคโนโลยีที่เป็นการผลิต ตามกระบวนการที่มีวิธีการทำงานยุ่งยากซับซ้อนนั้นจะมีสายการบังคับบัญชาหลายระดับ ในขณะที่ สภาวะแวดล้อมเทคโนโลยีที่เป็นการผลิตตามคำสั่งนั้น สายการบังคับบัญชาจะสั้นกว่า ดังนั้น โครงสร้างขององค์การในสภาวะ

แวดล้อมเทคโนโลยีแบบการผลิตตามกระบวนการ จึงมีลักษณะที่เป็นโครงสร้างแบบสูง ส่วนโครงสร้างองค์การในสภาวะแวดล้อมที่องค์การต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตตามคำสั่งของลูกค้า นั้น ควรจะมีลักษณะเป็นโครงสร้างแบบแบนราบ

2.3.3.2 ผลงานของลอว์เรนซ์และลอร์ช (Lawrence, P.R., & Lorsch, J.W.) จากผลการวิจัยของลอว์เรนซ์และลอร์ช เป็นผลการวิจัยที่สนับสนุนแนวความคิดเชิงสถานการณ์ จากผลการวิจัยบริษัท 10 แห่งจากอุตสาหกรรมแตกต่างกัน ได้แก่ อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมภาชนะบรรจุ เป็นต้น โดยบริษัทที่เลือกมาศึกษานั้น จะมีสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกัน และทำการวิเคราะห์โครงสร้างภายในของบริษัทในส่วนของความแตกต่างด้านโครงสร้างและบุคลากรที่อยู่ในแต่ละบริษัท รวมทั้งแนวทางที่บริษัทใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างเหล่านี้

จากแนวความคิดเชิงสถานการณ์ต่อการจัดการ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างขององค์การกับการประสานงานของบุคลากรจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ซึ่งจากทฤษฎีการจัดการแนวใหม่ที่ยึดแนวความคิดเชิงระบบกับแนวความคิดเชิงสถานการณ์ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการได้นั้นจะต้องมีการวิเคราะห์ถึงปัญหาต่าง ๆ ในเชิงระบบว่าปัจจัยต่าง ๆ นั้น มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และจะต้องตระหนักถึงความสอดคล้องระหว่างองค์การกับสภาวะแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นด้านของการออกแบบโครงสร้างองค์การหรือวิธีการในการจัดการต่าง ๆ กล่าวคือ จะไม่มีวิธีที่ดีที่สุดในการจัดการ แต่การจัดการนั้นขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมขององค์การเสมอ ในการพัฒนาแนวความคิดทางการจัดการที่เกิดขึ้นนั้น จะมีลักษณะเป็นวิวัฒนาการตั้งแต่แนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ จากนั้นจึงเป็นแนวความคิดเชิงกระบวนการ แนวความคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ แนวความคิดเชิงระบบ และแนวความคิดเชิงสถานการณ์ จากการศึกษาการพัฒนาแนวความคิดต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นนี้ ทำให้ไม่มีแนวความคิดใดจะเป็นที่ยอมรับที่จะเป็นแนวความคิดที่มีประสิทธิผลมากที่สุด ดังนั้น การนำแนวคิดทางการจัดการใดมาใช้กับองค์การ ผู้บริหารจะต้องพิจารณาถึงสภาวะแวดล้อมขององค์การที่เป็นสถานการณ์ที่องค์การเผชิญอยู่ มาพิจารณาด้วย

2.4 โอกาสและผลกระทบของ OTOP กับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ การก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ซึ่งมีเป้าหมายของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็น “ตลาดและฐานการผลิตเดียว” โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานมีฝีมือภายในอาเซียนอย่างเสรี รวมถึงการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้นภายในปี 2558 เป็นความท้าทายที่ผลักดันให้ผู้ประกอบการไทยไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจส่งออก นำเข้า หรือผู้ที่ทำธุรกิจภายในประเทศ ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อม และยิ่งรวมไปถึงผู้ประกอบการระดับชุมชนในการที่จะต้องเรียนรู้และปรับตัวรองรับความเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากเปิดเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่จะมามีผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจ ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะเป็นภัยคุกคามต่อธุรกิจ หรือแสวงหาโอกาสทางธุรกิจที่ทำท้ายความสำเร็จ สำหรับผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ซึ่งเป็นสินค้าเชิงวัฒนธรรม ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบที่สืบเนื่องจากการ

เปิดเสรีดังกล่าวได้ เนื่องจากสถานการณ์แข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงในปัจจุบัน ประเทศต่าง ๆ ล้วนหันมาให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพของชุมชน และใช้จุดแข็งของชุมชนทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญา เพื่อเชื่อมโยงสู่ภาคการผลิตและบริการ ในการสร้างสัญลักษณ์และขยายโอกาสทางการตลาดมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อาจจะได้รับผลกระทบจากคู่แข่งและสภาพการแข่งขันในตลาดเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากสินค้าที่มีคุณภาพต่ำ ราคาต้นทุนต่ำ หรือสินค้าที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ เข้ามาวางจำหน่ายในประเทศมากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกบริโภคสินค้าที่หลากหลายและมีอำนาจในการต่อรองสูง ซึ่งนำไปสู่การกดดันทางราคา จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวรับการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น และเกิดต้นทุนในการปรับตัว อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันผู้บริโภคในประเทศต่าง ๆ กำลังอยู่ในกระแสบริโภคนิยมสินค้าที่เป็นธรรมชาติ สินค้าที่อิงกับวัฒนธรรม สินค้าที่ส่งเสริมสุขภาพ การมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือสินค้าที่ช่วยสนับสนุนชุมชน รวมถึงกระแสความนิยมในความเป็นเอเชีย ดังนั้น สินค้า OTOP สามารถได้รับประโยชน์จากการมีโอกาสส่งสินค้าไปขายในตลาดอาเซียนได้มากขึ้น จากการที่มีประชากรรวมกว่า 590 ล้านคน รวมถึงมีโอกาสในการขยายช่องทางตลาดไปยัง ASEAN+3 (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) และ ASEAN+6 (ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย) รวมไปถึงสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน และวัตถุดิบการผลิตที่มีความหลากหลายให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจได้ โดยเฉพาะสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออก รวมถึงสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาดประเทศเพื่อนบ้าน

ดังนั้น จึงเป็นโอกาสทางธุรกิจของผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่ต้องเร่งพัฒนาสินค้า ทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล เพื่อสร้างความเชื่อถือต่อผู้บริโภค โดยผสมผสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญา กับเทคโนโลยี นวัตกรรม และพัฒนารูปแบบการนำเสนอความโดดเด่นและเรื่องราวของสินค้าให้เกิดการรับรู้ต่อผู้บริโภค เพื่อให้เกิดการสร้างคุณค่าในตัวสินค้า สามารถเพิ่มมูลค่าและลดอุปสรรคการแข่งขันทางด้านราคา ให้ความสำคัญและตระหนักถึงการสร้างตราหือสินค้าให้เป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้ ผู้ผลิตจำเป็นต้องกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของสินค้าและลูกค้ากลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ศึกษาสนิยมและพฤติกรรมผู้บริโภค และผลิตสินค้าให้สอดคล้องต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผู้ผลิตที่ยังไม่มีความชำนาญอาจแลกเปลี่ยนความรู้กับนักการตลาดและนักพัฒนาผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาตนเองจากผู้ผลิตที่ตอบสนองต่อความต้องการระดับท้องถิ่นให้ยกระดับไปสู่ผู้ผลิตที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในระดับสากล และสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ผลิต OTOP คือ การพัฒนาศักยภาพในการดำเนินธุรกิจที่สร้างความน่าเชื่อถือแก่ลูกค้า คู่สัญญา หรือแม้กระทั่งสถาบันการเงิน โดยพัฒนาการบริหารจัดการให้มีมาตรฐานและเป็นระบบ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน และเพิ่มช่องทางการตลาดที่สามารถเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย พัฒนาความสามารถในการรองรับคำสั่งซื้อที่มีปริมาณมาก โดยเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตทั้งในรูปแบบกลุ่มที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกัน และกลุ่มที่ผลิตสินค้าสนับสนุนในห่วงโซ่อุปทาน นอกจากนี้ อาจเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและเป็นช่องทางในการเข้าถึงลูกค้าและเข้าสู่ตลาดอาเซียน อาทิ เครือข่ายนักประชาสัมพันธ์/ส่งเสริมการท่องเที่ยว เครือข่ายผู้ส่งออกสินค้า สมาคมการค้าต่าง ๆ เป็นต้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จรัญดา จันทร์แจ่ม และคณะ (2557) ได้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยค้นหา แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทภูมิปัญญาการทอผ้าจก โดยการสัมภาษณ์ ประชาชนภูมิปัญญาและผู้นำท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจก โดยการสอบถามตัวแทนครัวเรือน และขั้นตอนที่ 3 นำเสนอแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชน โดยวิธีการสนทนากลุ่มจากตัวแทนภาคีภายในชุมชน

ผลการศึกษา พบว่า 1) ภูมิปัญญาการทอผ้าจกของชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว มีการสืบทอดตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สะท้อนผ่านลายผ้า อันแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนด้วย เทคนิคการทอผ้าเฉพาะตัวคือการจกเส้นด้ายลงบนผ้าทอด้วยขนเม่น และมีความสำคัญทั้งทางด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ 2) ระดับการมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน โดย ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($= 2.22, S.D. = 0.95$) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชนต่อสถานภาพปัจจุบัน พบว่า เพศ และสถานภาพ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชนต่อสถานภาพปัจจุบัน พบว่า การศึกษา อายุ และอาชีพ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชน พบว่า มี 7 แนวทาง ดังนี้ 1) เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารด้านภูมิปัญญาการทอผ้าจกให้กับประชาชนภายในชุมชน 2) เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความพร้อมในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชน 3) สร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ทอผ้าจก เครือข่ายภูมิปัญญาการทอผ้าจก และเครือข่ายเยาวชนภายในชุมชน 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจกสู่เยาวชน 5) องค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มทอผ้า และโรงเรียนร่วมจัดสรรงบประมาณ 6) สร้างครูภูมิปัญญารุ่นใหม่ และ 7) ส่งเสริมความเข้มแข็งกลุ่มผู้นำสตรี

วลัยลักษณ์ อริยสัจจควิน (2552) ได้ศึกษาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาผ้าจกคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ในท่ามกลางความหลากหลายและบริบทของสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ชุมชนไทย-ยวนราชบุรี ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ชุมชนผลิตขึ้นมาใช้เอง และแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งได้แก่ ภูมิปัญญาการทอผ้าจก มาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นชุมชน รวมถึงการเปิดรับความรู้จากภายนอก เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาการทอผ้าจกของตนเอง โดยมีการจัดการความรู้เรื่องผ้าจก มีการจัดพิมพ์องค์ความรู้ในลักษณะของหนังสือ นำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์มาใช้จัดเก็บองค์ความรู้ และเป็นสื่อการเรียนการสอน สร้างพิพิธภัณฑ์รวบรวมวัตถุที่เป็นตัวแทนขององค์ความรู้ด้านการกระจายองค์ความรู้สู่

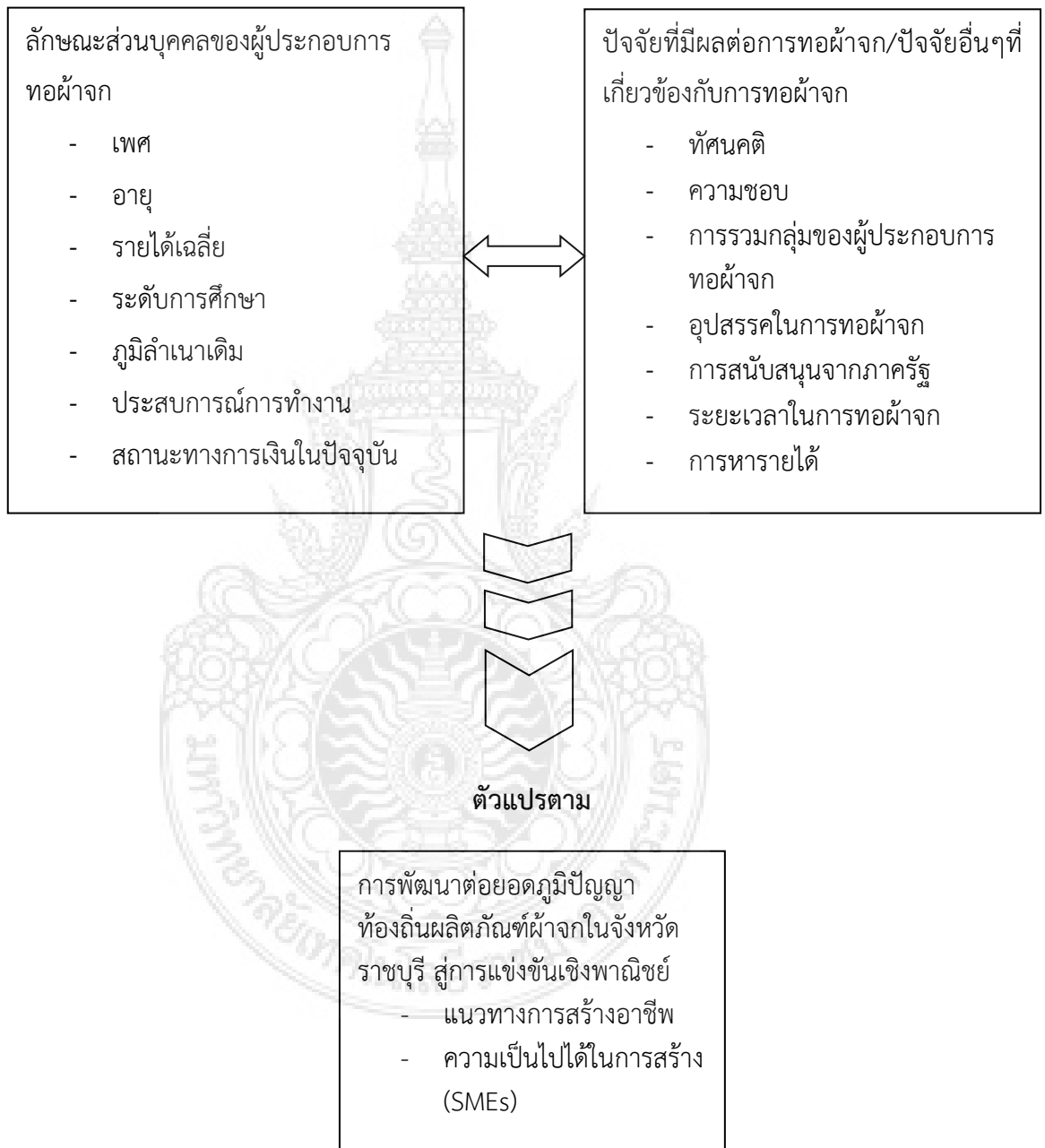
ชุมชน มีการจัดตั้งสถานที่ทอผ้าจก มีการเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนทอผ้าจกทั้งในและนอกชุมชน และโครงการสร้างศักยภาพการทอผ้าให้กับช่างฝีมือทอผ้าจกในตำบลคูบัว

เสาวรีย์ ตะโพนทอง และคณะ (2541) ได้ศึกษาพัฒนาการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการทอผ้าจก โดยใช้ E-commerce เพิ่มศักยภาพการตลาดกับสินค้าทางวัฒนธรรมของชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในการส่งออก ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจาก สมาชิกสหกรณ์การเกษตร ไทย-ยวน ราชบุรี จำกัด โดยการสัมภาษณ์แบบลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนาผู้นำกลุ่มช่างทอผ้า ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์ฯ ซึ่งเป็นช่างทอผ้า เป็นแม่บ้านอยู่ในวัยกลางคน ทอผ้า เป็นอาชีพรอง มีรายได้ 3,500 บาทต่อเดือน ได้เรียนรู้การทอผ้าจกจากคนในชุมชน รวมถึงการแกะลายจากผ้าจกโบราณ ซึ่งใช้เวลานาน จนกระทั่งนำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยทำลวดลายต้นแบบ อีกทั้งได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการอบรมทำให้เกิดพัฒนาการทอผ้าจกเร็วขึ้น ช่วยลดข้อผิดพลาดได้มาก ลายผ้าจกที่นิยมกันมากและทอขายที่สุด คือ ลายดอกเซีย ผู้วิจัยเลือกใช้ SWOT วิเคราะห์ภาพรวมของสหกรณ์ฯ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด อีกอย่างหนึ่ง ปัญหาจากการทอผ้า คือ การขายตัดราคาตัวเอง ประธานสหกรณ์ฯ แก้ไขปัญหาโดยจัดประชุมผู้นำ กลุ่มทอผ้าจก และผู้ประกอบการ เพื่อร่วมกันกำหนดราคาที่เหมาะสม รวมทั้งการหาต้นทุนการผลิตที่แท้จริง สำหรับการนำ E-Commerce มาใช้ โดยสร้าง Web Site ของผ้าจกคูบัวโดยเฉพาะ หรือการเข้าร่วมโครงการกับทางราชการ เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้เพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายให้ครอบคลุมผู้บริโภคมากขึ้น ทั้งยังให้ประโยชน์เรื่องการเผยแพร่วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยแต่ต้องปรับปรุงจุดอ่อนในการใช้ E-Commerce กับผ้าจกซึ่งเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้บริโภคและชุมชนคูบัว คือ การกำหนดกลยุทธ์ด้าน ราคา และมาตรฐานคุณภาพของผ้าจก

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจกในจังหวัดราชบุรี สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทอผ้าจก ในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ ตำบลคูบัว ตำบลดอนแร่ ซึ่งประกอบอาชีพหลัก และอาชีพเสริมในการทอผ้าจก

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและพัฒนาปรับปรุง โดยในเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เกิดจากการทบทวนความคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมและทฤษฎีที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการดังนี้

3.1 ติดต่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยในการใช้แบบสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 นำแบบสัมภาษณ์ จำนวน 10 ฉบับไปยัง 10 ผู้ประกอบการอาชีพทอผ้าจก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์เป็นราย ๆ

3.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้ววิเคราะห์แยกตามประเด็นเนื้อหา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ที่ได้รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดนำมาดำเนินการดังนี้

3.4.1 นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายข้อใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปมัย แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นข้อความเชิงพรรณนา

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ด้วยการบรรยายเชิงพรรณนา โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ในส่วนของการทอผ้าจกในการหารายได้หลักและรายได้เสริมซึ่งประเด็นการสัมภาษณ์จะแยกเป็นประเด็นสำคัญ คือ สถานะทางการเงิน วิธีการจัดจำหน่าย สถานที่จัดจำหน่าย ลักษณะบรรจุภัณฑ์ จำนวนสมาชิกกิจการทอผ้าจก ปัญหา และอุปสรรคของการทอและการจัดจำหน่าย และทัศนคติ โดยสิ่งสำคัญคือ ระดับการให้ความสนับสนุนจากภาครัฐ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลตามแนวทางการสร้างอาชีพจากผลิตภัณฑ์ผ้าจกให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ และความเป็นไปได้ในการสร้างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จากหัตถกรรมจากผ้าจก ให้เกิดแนวทางการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจกในจังหวัดราชบุรี สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และนำเสนอผลลัพธ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบอาชีพทอผ้าจก

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไป ด้านเพศ

รายการ	ชาย	หญิง
เพศ	0	10

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ประกอบการทอผ้าจกทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นเพศหญิงจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลทั่วไป ด้านอายุ

รายการ	ต่ำกว่า 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 - 60 ปี	61 - 70 ปี	มากกว่า 70 ปี
อายุ	0	0	0	3	5	2

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ประกอบการทอผ้าจกทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป โดยกลุ่มบุคคลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 61 - 70 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และอายุมากกว่า 70 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20

4.2 ข้อมูลในธุรกิจทอผ้าจก

ตารางที่ 4.3 แสดงสถานะทางการเงินในปัจจุบัน

รายการ	มีหนี้สิน	ไม่มีหนี้สิน
สถานะทางการเงินในปัจจุบัน	3	7

จากตารางที่ 3 พบว่า สถานะทางการเงินในปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และบุคคลที่มีหนี้สินจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30

ตารางที่ 4.4 แสดงจังหวัดสถานที่ตั้งในการทอผ้าจก

รายการ	บ้านบนที่ดิน ของตนเอง	บ้านบนที่ดิน ของรัฐ	เช่า
จังหวัดสถานที่ตั้งในการทอผ้าจก	10	0	0

จากตารางที่ 4 พบว่า จังหวัดสถานที่ตั้งในการทอผ้าจก อยู่ในพื้นที่จังหวัดราชบุรีและเป็นที่พักอาศัยบนที่ดินของตนเอง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการทอผ้าจก

ผู้ประกอบการทอผ้าจกทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีรายได้จากการทอผ้าจกต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,000 – 7,500 บาท

ระดับการศึกษา

ผู้ประกอบการทอผ้าจกทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ภูมิลำเนาเดิม

ผู้ประกอบการทอผ้าจกทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ประสบการณ์การทำงานที่ผานมา

ผู้ประกอบการทอผ้าจกทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานที่เคยประกอบอาชีพอื่นมาจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 80 บุคคลที่ประกอบอาชีพการทอผ้าจกเป็นอาชีพเสริม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และบุคคลที่เริ่มต้นประกอบอาชีพด้วยการทอผ้าจก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

วิธีการจัดจำหน่ายผ้าจก, สถานที่จัดจำหน่ายผ้าจก และลักษณะการผลิตผ้าจกเพื่อการจำหน่าย

ส่วนใหญ่การจัดจำหน่ายจะมีผู้มาซื้อ ณ สถานที่ทอผ้าจก เนื่องจากปัจจุบันจะต้องสั่งล่วงหน้า งานแต่ละผืนจะต้องใช้เวลาในการทอประมาณ 1 เดือน เนื่องจากส่วนใหญ่ชาวบ้านทำการทอผ้าจกเป็นอาชีพเสริม และ ยังมีบุคคลซึ่งมาติดต่อโดยส่งเส้นไหมให้ แล้วชาวบ้านจะคิดเพียงค่าแรงในการทอผ้าจก ปัจจุบันจึงไม่มีการวางจำหน่าย ณ จุดจำหน่าย หรือ ถ้ามีก็จะตั้งราคาไว้สูงมาก

ลักษณะบรรจุภัณฑ์ผ้าจก

ไม่มีการบรรจุในบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากเป็นผ้าที่ออกมาจากชาวบ้านแล้วส่งต่อให้ผู้จำหน่ายต่อหรือผู้ใช้ผ้าจกทันที เนื่องจากเป็นการจองล่วงหน้า ไม่ต้องมีบรรจุภัณฑ์สวยงามลูกค้ายิ่งเต็มใจที่จะซื้อ

สมาชิกในธุรกิจการทอผ้าจก และตำแหน่งหรือหน้าที่

เป็นบุคคลที่ไม่ได้กำหนดตำแหน่งให้รับผิดชอบในตำแหน่งใด ๆ เนื่องจากส่วนมากเป็นการทอผ้าในครัวเรือน และมีเพียงบุคคลเดียว หรือ แค่ 2 คนที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าจกเพื่อหารายได้ซึ่งเป็นรายได้เสริมทั้งสิ้น

อุปสรรคในการทอผ้าจกและการจำหน่ายผ้าจก

ใช้เวลาในการทอแต่ละผืนค่อนข้างนาน หากเฉลี่ยเวลาในการทอส่วนปลายผืนประมาณ 1 เดือน และไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจก เนื่องจากรายได้ไม่คุ้มกับการใช้เวลาในการทอผ้าจกแต่ละผืน จึงมีผลิตภัณฑ์ผ้าจกไม่เพียงพอต่อการจัดจำหน่าย

การดำเนินกิจการทอผ้าจกในปัจจุบัน

ผู้ทอผ้าจกกล่าวว่าปัจจุบันการดำเนินกิจการทอผ้าจกจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เห็นว่าการดำเนินกิจการทอผ้าจกมีจำนวนลดน้อยลง มีเพียงไม่กี่รายที่ทำเนื่องจากเพื่อสืบสานศิลปหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงของราชบุรีไว้ไม่ได้หวังซึ่งรายได้จากกิจการนี้ แต่ผู้ทอผ้าจกต้องการให้มีการเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการสนับสนุนงานหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว

การรวมกลุ่มของกิจการทอผ้าจกในจังหวัดราชบุรี

ผู้ทอผ้าจกมีการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กันบ้าง การสร้างพันธมิตรทางการค้าจึงไม่เกิดขึ้นเนื่องจากผ้าจกมีปริมาณน้อยและต้องใช้เวลาในการทอนาน ปัจจุบันการพัฒนาแบบ/ลวดลายผลิตภัณฑ์จะใช้ลวดลายของบรรพบุรุษ โดยเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายจะอยู่ที่จังหวัดราชบุรี วัตถุประสงค์ที่ใช้เป็นเส้นไหมที่นำมาจากโรงงานผู้ผลิตซึ่งมีแค่ 2 แห่งที่สามารถใช้ในการทอแล้วสวยงาม

สร้างชื่อเสียงแก่ผลิตภัณฑ์ผ้าจก จึงทำให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน หากผลิตภัณฑ์ออกมาในจำนวนที่เพียงพอจะเป็นแหล่งสินค้าที่ระลึก/ของฝากประจำจังหวัด จากการเกิดการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มทำให้ผู้บริโภครู้จักแหล่งหาซื้อของผลิตภัณฑ์ผ้าจก ซึ่งหากได้ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้นในการสร้างรายได้ให้มั่นคงจะทำให้ผ้าจกไม่สูญหายไป

4.3 ทศนคติ

4.3.1 ทศนคติที่มีก่อนการทอผ้าจก

การทอผ้าจกเป็นการสร้างอาชีพและอนุรักษ์วัฒนธรรมความเป็นไทย อีกทั้งมีการสืบทอดหัตถกรรมการทอผ้าของปู่ย่าตายาย

4.3.2 ทศนคติที่มีต่อการทอผ้าจกในปัจจุบัน

4.3.2.1 ควรปลูกจิตสำนึกให้คนรุ่นหลังในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของ

ท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย

4.3.2.2 ควรการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม

4.3.2.3 ควรริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการรวมกลุ่มการพัฒนาอาชีพ ควรนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาช่วยเพื่อต่อยอดใช้ในการผลิต การตลาด และการบริหาร ตลอดจนการป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4.3.2.4 ควรการนำภูมิปัญญาที่ผ่านมามีเลือกสรรกลั่นกรองด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบและรอบด้าน แล้วไปถ่ายทอดให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์และปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ

4.3.2.5 ควรการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการสืบสานและพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชนต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

4.3.2.6 ควรการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนภูมิปัญญา และวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง โดยให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ด้วยสื่อและวิธีการต่างๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก

4.3.2.7 ควรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน ผู้ดำเนินงานให้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีการยกย่องประกาศเกียรติคุณในลักษณะต่างๆ

4.3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการทอผ้าจก

- 4.3.3.1 ความชอบ
- 4.3.3.2 การตระหนักถึงความเป็นไทย
- 4.3.3.3 เวลาในการทอผ้าจก
- 4.3.3.4 ลวดลายในการทอผ้าจก
- 4.3.3.5 ความตั้งใจในการทอผ้าจก
- 4.3.3.6 การหารายได้

4.4 การสนับสนุนจากภาครัฐ

กลุ่มบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ เป็นกลุ่มคนที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นวิทยากรในการจัดการความรู้ของหน่วยงานภาครัฐ และภาครัฐได้สนับสนุนให้ใส่ผ้าไทย จึงทำให้เกิดการซื้อเพิ่มมากขึ้นของผู้ชอบในผ้าไทย

และหน่วยงานรัฐได้นำเสนอความสวยงามและการได้มาซึ่งผ้าจกที่ปราณีตในเว็บไซต์ เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ทราบถึงลักษณะและตำนานของผ้าจก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

ชาวไทย-ยวน เป็นกลุ่มชนกลุ่มใหญ่ที่อาศัยอยู่ในดินแดนล้านนามาเป็นเวลานาน ย้ายถิ่นฐานมาจากเมืองเชียงแสน มาตั้งถิ่นฐานที่จังหวัดราชบุรี ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ชาวไทย-ยวนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ รวมถึงภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่มีการสืบทอดตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะภูมิปัญญาการทอผ้าจก ผ้าจก หรือผ้าซิ่นตีนจก คำว่า “จก” หมายถึง การทำให้เกิดลวดลาย ด้วยเส้นด้ายหรือไหม ที่มีสีสันทัดกับเส้นด้ายด้วยขนเม่น หรือปลายไม้แหลมให้มีสีสันทัด และสวยสดเต็มผืน ในสมัยก่อนการทอผ้าเกิดขึ้นเพื่อการใช้งานเองภายในครอบครัว ทาของใช้ภายในครัวเรือน เช่น ที่นอน ยาม ผ้าขาวม้า และผ้าห่ม หรือพิธีกรรมต่างๆ งานเทศกาล งานมงคล ซึ่งที่เทคนิคและศิลปะในการทอผ้า เป็นเทคนิคของตนเอง เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เรียกว่า “ลายผ้า” ซึ่งจะแสดงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะอันส่งผลให้เกิดการประดับตกแต่งลวดลายรวมทั้งสีสันทัดบนผืนผ้าให้มีความหลากหลายตามที่มาของลวดลายบนผืนผ้า ตั้งแต่อดีต ปรากฏว่ามีจำนวน 9 ลาย ได้แก่ 1) ลายหน้าหมอน 2) ลายดอกเสี้ยว 3) ลายกาบ 4) ลายกาบดอกแก้ว 5) ลายโค้งแก้ง 6) ลายโค้งแก้งซ้อนเสี้ยว 7) ลายกาบซ้อนหัก 8) ลายหักนกคุ้ม และ 9) ลายแคทราย เดิมเน้นการทอผ้าจกคูบัว คือ มีสีเขียว สีดา และสีแดง การทอผ้าจกนั้นมีเทคนิควิธีที่มีความซับซ้อน ใช้ความละเอียดอ่อน ประณีต โดยแต่ละลวดลายบ่งบอกถึงความเป็นมาของเรื่องราวที่มาจากวิถีชีวิตของชาวคูบัวในสมัยอดีต แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน อันสะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานของการดำรงชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ เมื่อบริบททางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยการเริ่มสูญหายของมรดกทางภูมิปัญญาเกิดขึ้นตามมา เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุ ทำให้ชนรุ่นหลังมีการปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ด้วยเหตุนี้มีเพียงกลุ่มคนบางกลุ่มที่ทำการสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้าจกนี้ไว้ เพียงแต่การส่งต่อถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าไปยังรุ่นลูกหลานน้อยลง จึงควรปลูกฝังให้ประชาชนภายในชุมชนทุกคนมีความตระหนักในความสำคัญของภูมิปัญญา ปลูกฝังให้คนรุ่นหลังรักท้องถิ่นของตนเอง และหวนแหนที่จะรักษามรดกภูมิปัญญาการทอผ้าอันทรงคุณค่าให้มีการได้ดำรงอยู่ได้สืบไป

การวิจัยเรื่องการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจกในจังหวัดราชบุรี สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย โดยได้มีความคาดหวังว่า จะเป็นการนำความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ไปจัดเป็นการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และขยายช่องทางการตลาดของธุรกิจชุมชนให้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการผลิตสินค้าที่มีคุณค่าและคุณภาพ การสร้างตราสินค้าใหม่จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานศิลปหัตถกรรม ผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยสนับสนุนการสนองนโยบายการสร้างรายได้ของรัฐ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน และขยายช่องทางการตลาดของธุรกิจอุตสาหกรรม ธุรกิจบริการในประเทศ และธุรกิจวิสาหกิจชุมชน เพื่อการสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ และส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

โดยกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ประกอบการทอผ้าจกในจังหวัดราชบุรีได้ให้ข้อมูลเพื่อสร้างแนวทางการสร้างอาชีพจากผลิตภัณฑ์ผ้าจกให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ ซึ่งในปัจจุบันเห็นว่ายังไม่มี การสร้าง อีกทั้งเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จาก ทัศนกรรมจากผ้าจก

ผลการวิจัยพบว่า ทางด้านข้อมูลทั่วไปนั้น ผู้ประกอบการทอผ้าจกทั้งที่เป็นอาชีพหลักและ อาชีพเสริมเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นเพศหญิงจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอายุ ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป โดยกลุ่มบุคคลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 61 - 70 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และอายุมากกว่า 70 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนทางด้านข้อมูลในธุรกิจทอผ้าจกนั้น สถานะทางการเงินในปัจจุบันของ ผู้ประกอบการทอผ้าจก ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และเป็นบุคคลที่มี หนี้สินจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ผู้ประกอบการทอผ้าจกทั้งหมดนั้น มีการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี และเป็นที่พักอาศัยบนที่ดินของตนเอง มี รายได้จากการทอผ้าจกต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,000 - 7,500 บาท โดยที่มีประสบการณ์การทำงานที่ เคยประกอบอาชีพอื่นมาแล้ว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 80 บุคคลที่ประกอบอาชีพการทอผ้าจก เป็นอาชีพเสริม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และบุคคลที่เริ่มต้นประกอบอาชีพด้วยการทอผ้าจก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

การจัดจำหน่ายผ้าจกส่วนใหญ่จะมีผู้มาซื้อ ณ สถานที่ทอผ้าจก เนื่องจากปัจจุบันจะต้องสั่ง ล่วงหน้า งานแต่ละผืนจะต้องใช้เวลาในการทอค่อนข้างนาน คือประมาณ 1 เดือน ปัจจุบันจึงไม่มีการ วางจำหน่าย ณ จุดจำหน่าย หรือ ถ้ามีก็จะตั้งราคาไว้สูงมาก ลักษณะบรรจุภัณฑ์ผ้าจกก็ไม่มีการบรรจุ ในบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากเป็นผ้าที่ออกมาจากชาวบ้านแล้วส่งต่อให้ผู้จำหน่ายต่อหรือผู้ใช้ผ้าจกทันที และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจก เนื่องจากรายได้ไม่คุ้ม กับการใช้เวลาในการทอผ้าจกแต่ละผืน จึงมีผลิตภัณฑ์ผ้าจกไม่เพียงพอต่อการจัดจำหน่าย ส่วนการ รวมกลุ่มของกิจการทอผ้าจกในจังหวัดราชบุรีนั้น ผู้ทอผ้าจกเห็นว่าการดำเนินกิจการทอผ้าจกมี จำนวนลดน้อยลง มีเพียงไม่กี่รายที่ทำเนื่องจากเพื่อสืบสานศิลปทัศนกรรมที่มีชื่อเสียงของราชบุรีไว้ การสร้างพันธมิตรทางการค้าจึงไม่เกิดขึ้นเนื่องจากผ้าจกมีปริมาณน้อยและต้องใช้เวลาในการทอนาน

5.2 การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจกในจังหวัดราชบุรี สู่ การแข่งขันเชิงพาณิชย์ สามารถแบ่งข้อวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

5.2.1 แนวทางการสร้างอาชีพจากผลิตภัณฑ์ผ้าจกให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์

จากผลการวิจัยพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการทอผ้าจกของผู้ประกอบการทอผ้า จกทั้งที่เป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีรายได้จากการทอผ้าจกต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,000 - 7,500 บาท มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาทั้งหมด ภูมิลำเนาเดิมของ ผู้ประกอบการทอผ้าจกทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่

จังหวัดราชบุรี โดยประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาผู้ประกอบการทอผ้าจากทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานที่เคยประกอบอาชีพอื่น ผลการวิจัยเห็นได้ว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพการทอผ้าจากเป็นอาชีพเสริม และบุคคลที่เริ่มต้นประกอบอาชีพด้วยการทอผ้าจากตามลำดับ

สถานะทางการเงินในปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน เนื่องจากจังหวัดสถานที่ตั้งในการทอผ้าจาก อยู่ในพื้นที่จังหวัดราชบุรีและเป็นที่พักอาศัยบนที่ดินของตนเองเป็นส่วนใหญ่

วิธีการจัดจำหน่ายผ้าจาก, สถานที่จัดจำหน่ายผ้าจาก และลักษณะการผลิตผ้าจากเพื่อการจำหน่าย ส่วนใหญ่การจัดจำหน่ายจะมีผู้มาซื้อ ณ สถานที่ทอผ้าจาก เนื่องจากปัจจุบันจะต้องส่งล่วงหน้า งานแต่ละผืนจะต้องใช้เวลาในการทอประมาณ 1 เดือน เนื่องจากส่วนใหญ่ชาวบ้านทำการทอผ้าจากเป็นอาชีพเสริม และยังมีบุคคลซึ่งมาติดต่อโดยส่งเส้นไหมให้ แล้วชาวบ้านจะคิดเพียงค่าแรงในการทอผ้าจาก ปัจจุบันจึงไม่มีการวางจำหน่าย ณ จุดจำหน่าย หรือ ถ้ามีก็จะตั้งราคาไว้สูงมาก

ลักษณะบรรจุกฎบัตรผ้าจากไม่มีการบรรจุในบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากเป็นผ้าที่ออกมาจากชาวบ้านแล้วส่งต่อให้ผู้จำหน่ายต่อหรือผู้ใช้ผ้าจากทันที เนื่องจากการจกส่งล่วงหน้า ไม่ต้องมีบรรจุภัณฑ์สวยงามลูกค้าก็เต็มใจที่จะซื้อ สมาชิกในธุรกิจการทอผ้าจาก และตำแหน่งหรือหน้าที่ เป็นบุคคลที่ไม่ได้กำหนดตำแหน่งให้รับผิดชอบในตำแหน่งใด ๆ เนื่องจากส่วนมากเป็นการทอผ้าในครัวเรือน และมีเพียงบุคคลเดียว หรือ แค่ 2 คนที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าจากเพื่อหารายได้ซึ่งเป็นรายได้เสริมทั้งสิ้น

อุปสรรคในการทอผ้าจากและการจำหน่ายผ้าจาก ใช้เวลาในการทอแต่ละผืนค่อนข้างนาน หากเฉลี่ยเวลาในการทอส่วนปลายผืน ประมาณ 1 เดือน และไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจาก เนื่องจากรายได้ไม่คุ้มกับการใช้เวลาในการทอผ้าจากแต่ละผืน จึงมีผลิตภัณฑ์ผ้าจากไม่เพียงพอต่อการจัดจำหน่าย

5.2.2 ความเป็นไปได้ในการสร้างธุรกิจ SMEs จากหัตถกรรมจากผ้าจาก

การดำเนินกิจการทอผ้าจากในปัจจุบัน

ผู้ทอผ้าจากกล่าวว่าปัจจุบันการดำเนินกิจการทอผ้าจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เห็นว่าการดำเนินกิจการทอผ้าจากมีจำนวนลดน้อยลง มีเพียงไม่กี่รายที่ทำ เนื่องจากเพื่อสืบสานศิลปหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงของราชบุรีไว้ไม่ได้หวังซึ่งรายได้จากกิจการนี้ แต่ผู้ทอผ้าจากต้องการให้มีการเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการสนับสนุนงานหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว

การรวมกลุ่มของกิจการทอผ้าจากในจังหวัดราชบุรี

ผู้ทอผ้าจากมีการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างมาก การสร้างพันธมิตรทางการค้าจึงไม่เกิดขึ้นเนื่องจากผ้าจากมีปริมาณน้อยและต้องใช้เวลาในการทอนาน ปัจจุบันการพัฒนารูปแบบ/ลวดลายผลิตภัณฑ์จะใช้ลวดลายของบรรพบุรุษ โดยเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายจะอยู่ที่จังหวัดราชบุรี วัตถุประสงค์ที่ใช้เป็นเส้นไหมที่นำมาจากโรงงานผู้ผลิตซึ่งมีแค่ 2 แห่งที่สามารถใช้ในการทอแล้วสวยงาม หากมีผู้ทอผ้าจากเพิ่มมากขึ้นก็จะสามารถสร้างชื่อเสียงแก่ผลิตภัณฑ์ผ้าจาก และทำให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน หากผลิตภัณฑ์ออกมา

ในจำนวนที่เพียงพอก็จะเป็นแหล่งสินค้าที่ระลึก/ของฝากประจำจังหวัด จากการเกิดการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มทำให้ผู้ประกอบการรู้จักแหล่งหาซื้อของผลิตภัณฑ์ผ้าจาก ซึ่งหากได้ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้นในการสร้างรายได้ให้มั่นคงจะทำให้ผ้าจากไม่สูญหายไป

ทัศนคติที่มีก่อนการทอผ้าจากทั้งก่อนและหลังการทอผ้าจาก

การทอผ้าจากเป็นการสร้างอาชีพและอนุรักษ์ความเป็นไทย อีกทั้งมีการสืบทอดหัตถกรรมการทอผ้าของปู่ย่าตายาย และกลุ่มผู้ทอผ้าจากให้ความคิดเห็นว่าควรปลูกจิตสำนึกให้คนรุ่นหลังในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย ควรการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม, ควรริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการรวมกลุ่มการพัฒนาอาชีพควรนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาช่วยเพื่อต่อยอดใช้ในการผลิต การตลาด และการบริหาร ตลอดจนการป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, ควรการนำภูมิปัญญาที่ผ่านมามีเลือกสรรกลั่นกรองด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบและรอบด้าน แล้วไปถ่ายทอดให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์และปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ, ควรการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการสืบสานและพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชนต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง, ควรการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง โดยให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ด้วยสื่อและวิธีการต่างๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก, ควรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน ผู้ดำเนินงานให้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีการยกย่องประกาศเกียรติคุณในลักษณะต่างๆ

การสนับสนุนจากภาครัฐ

กลุ่มบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ เป็นกลุ่มคนที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นวิทยากรในการจัดการความรู้ของหน่วยงานภาครัฐ และภาครัฐได้สนับสนุนให้ใส่ผ้าไทย จึงทำให้เกิดการซื้อเพิ่มมากขึ้นของผู้ชอบในผ้าไทย และหน่วยงานรัฐได้นำเสนอความสวยงามและการได้มาซึ่งผ้าจากที่ประณีตในเว็บไซต์ เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ทราบถึงลักษณะและตำนานของผ้าจาก

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.3.1.1 แนวทางการสร้างอาชีพจากผลิตภัณฑ์ผ้าจกให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ ควรมีแนวทางดังนี้

1. ปลุกจิตสำนึกให้คนรุ่นหลังในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาร และ ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ
3. สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
4. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านภูมิปัญญา การทอผ้าจกให้กับประชาชนภายในและภายนอกชุมชน

5.3.1.2 ความเป็นไปได้ในการสร้างธุรกิจ SMEs จากหัตถกรรมจากผ้าจก ผู้วิจัย พบว่ามีความเป็นไปได้ หากมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างอาชีพให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์
2. สร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ประกอบการทอผ้าจก และเครือข่ายภูมิปัญญาการทอผ้าจก
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจกสู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์
4. สนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่น
5. การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเพิ่มมากขึ้นในการสร้างรายได้ให้มั่นคง

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรให้เกิดการประชุมกลุ่มเพื่อให้มีการเสนอแนวความคิดการเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

5.3.2.2 ปัจจุบันไม่มีการสืบทอดการทอผ้าจก ส่งผลให้การทอผ้าจกกำลังจะสูญหายไปภายใน 10 ปี จึงควรสนับสนุน รมรงค์ให้เกิดการสร้างรายได้หลักและรายได้เสริมจากการทอผ้าจก

5.3.2.3 ควรสร้างความภูมิใจในการทอผ้าจกให้กับเยาวชน เพื่อให้เกิดการสืบสานความประณีต

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ คณากรสุขสันต์. (2553). **การบริหารจัดการแบบยั่งยืนของธุรกิจการทอผ้าไหมยกดอก ลำพูน.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- กรมบัญชีกลาง. (กรกฎาคม 2557). **รายงานภาวะเศรษฐกิจการคลังจังหวัดราชบุรี,** สืบค้นจาก:<http://klang.cgd.go.th/rbr>
- ศูนย์สารสนเทศหม่อนไหมและประชาสัมพันธ์ กรมหม่อนไหม. (กันยายน 2558). **ผ้าจกไทยวน จังหวัดราชบุรี,** สืบค้นจาก:http://www.qsds.go.th/silkcotton/k_29.php
- จรัญดา จันทร์แจ่ม. (กันยายน-ธันวาคม 2557). **แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี.** วารสารวิชาการ *Veridian E-Journal*. 7(3) : 159.
- วรพจน์ บุษราคัมวดี. (กันยายน 2558). **แนวความคิดและทฤษฎีทางการจัดการ,** สืบค้นจาก: <http://fms.vru.ac.th/research/vorapot/A7-2.pdf>
- วลัยลักษณ์ อริยสัจเจวิน. (2552). **การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา : ผ้าจกคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2548). **องค์การและการจัดการ.** (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสาวรีย์ ตะโพนทอง, กุลกัญญา ณ ป้อมเพ็ชร, สุรศักดิ์ คู่ควรรัตน์ชัย. (2547). **การใช้ E-Commerce กับสินค้าทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาผ้าจก ชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี.** รายงานการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 42 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 3-6 กุมภาพันธ์ 2547. หน้า 367-377.
- Jones, Gareth R., & George, Jennifer M. (2003). **Contemporary Management.** (3rd ed.). New Jersey: McGraw-Hill.
- Stoner, James AF. (1978). **Management.** New jersey: Prentice-Hall.

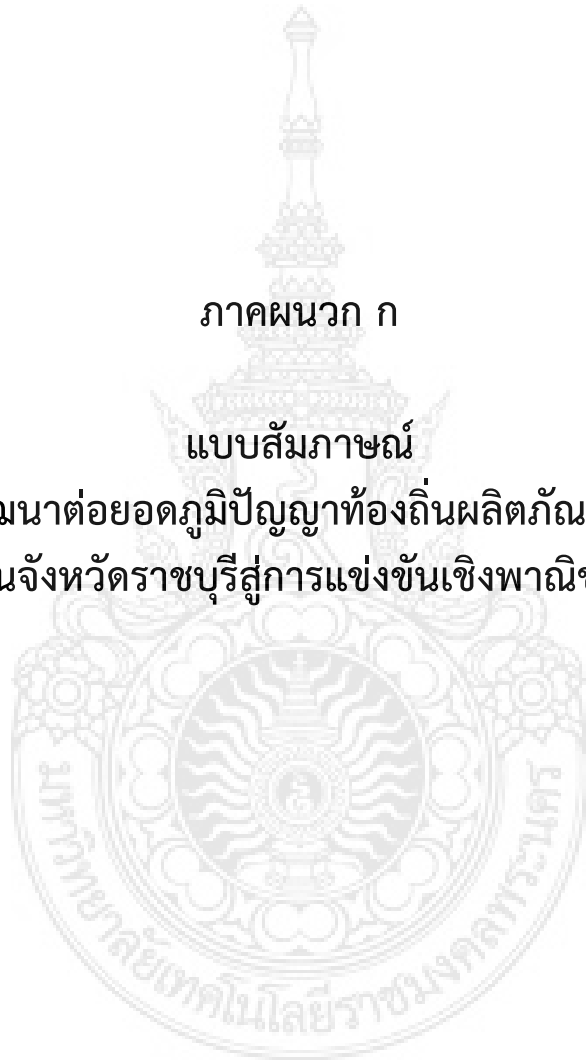
ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจก
ในจังหวัดราชบุรีสู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์

แบบสัมภาษณ์
การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตภัณฑ์ผ้าจก
ในจังหวัดราชบุรีสู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์

---

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบอาชีพทอผ้าจก

- 1.1 เพศ 1) ชาย 2) หญิง
- 1.2 อายุ 1) ต่ำกว่า 30 ปี 2) 31 - 40 ปี
 3) 41 - 50 ปี 4) 51 - 60 ปี
 5) 61 - 70 ปี 6) มากกว่า 70 ปี

1.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากอาชีพการทอผ้าจก.....บาท/เดือน

1.4 ระดับการศึกษา

- 1) ไม่ได้เข้าระบบการศึกษา 2) ประถมศึกษา
 3) มัธยมศึกษาตอนต้น 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย
 5) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ 6) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
 7) ปริญญาตรี 8) สูงกว่าปริญญาตรี

1.5 จังหวัดภูมิลำเนาเดิม.....

1.6 ประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา

- 1) เคยประกอบอาชีพอื่น 2) เริ่มต้นประกอบอาชีพด้วยการทอผ้าจก
 3) ประกอบอาชีพการทอผ้าจกเป็นอาชีพเสริม

2. ข้อมูลในธุรกิจผ้าจก

- 2.1 สถานะทางการเงินในปัจจุบัน 1) มีหนี้สิน 2) ไม่มีหนี้สิน
- 2.2 จังหวัดสถานที่ตั้งในการทอผ้าจก 1) บ้านบนที่ดินของตนเอง 2) บ้านบนที่ดินของรัฐ
 3) เช่า.....บาท/เดือน

2.3 วิธีการจัดจำหน่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.4 สถานที่จัดจำหน่าย.....

.....

.....

.....

.....

2.5 ลักษณะบรรจุภัณฑ์.....

.....

.....

.....

.....

2.6 การผลิตผ้าจกของท่านเป็นลักษณะใด

- 1) ผลิตตามคำสั่งซื้อ
- 2) ผลิตเพื่อรจจำหน่าย
- 3) ผลิตตามปริมาณความต้องการของตลาดในแต่ละช่วง
- 4) อื่น ๆ .....

2.7 สมาชิกในธุรกิจการทอผ้าจกของท่านมีกี่คน และมีตำแหน่งหรือหน้าที่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

2.8.1 อุปสรรคในการทอผ้าจกของท่านคืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.8.2 อุปสรรคในการจำหน่ายผ้าจกของท่านคืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.9 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการดำเนินกิจการทอผ้าจกในปัจจุบัน

- 1) ลดน้อยลง มีเพียงไม่กี่รายที่ทำเนื่องจากเพื่อสืบสานศิลปหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงของราชบุรีไว้ไม่ได้หวังซึ่งรายได้จากกิจการนี้
- 2) เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการสนับสนุนงานหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว
- 3) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2.10 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการรวมกลุ่มของกิจการทอผ้าจกในจังหวัดราชบุรี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้
- 2) สร้างพันธมิตรทางการค้า
- 3) เกิดการพัฒนารูปแบบ/ลดสายผลิตภัณฑ์ร่วมกัน
- 4) เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย
- 5) เพิ่มอำนาจการต่อรองด้านวัตถุดิบ
- 6) สร้างชื่อเสียงแก่ผลิตภัณฑ์ผ้าจก
- 7) สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน
- 8) เป็นแหล่งสินค้าที่ระลึก/ของฝากประจำจังหวัด
- 9) เกิดการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม
- 10) ให้ผู้บริโภครู้จักแหล่งหาซื้อของผลิตภัณฑ์ผ้าจก
- 11) ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้น
- 12) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. ทศนคติ

3.1 ทศนคติที่มีก่อนการทอผ้าจก.....

.....

.....

.....

3.2 ทศนคติที่มีต่อการทอผ้าจกในปัจจุบัน.....

.....

.....

.....

3.3 ท่านคิดว่าสิ่งใดบ้างที่มีผลต่อการทอผ้าจก (เรียงลำดับจากมากไปน้อย) และในแต่ละปัจจัยส่งผลอย่างไรต่อการทอผ้าจก.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การสนับสนุนจากภาครัฐ

4.1 ท่านเคยได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน หรือไม่ และได้รับประโยชน์จากความช่วยเหลือดังกล่าวมาน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการช่วยเหลือและสนับสนุนจากภาครัฐ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รูปภาพประกอบการทำวิจัย

สถานที่ตั้งชุมชนกลุ่มตัวอย่าง

สถานที่ตั้งชุมชนกลุ่มตัวอย่าง

สถานที่ตั้งชุมชนกลุ่มตัวอย่าง

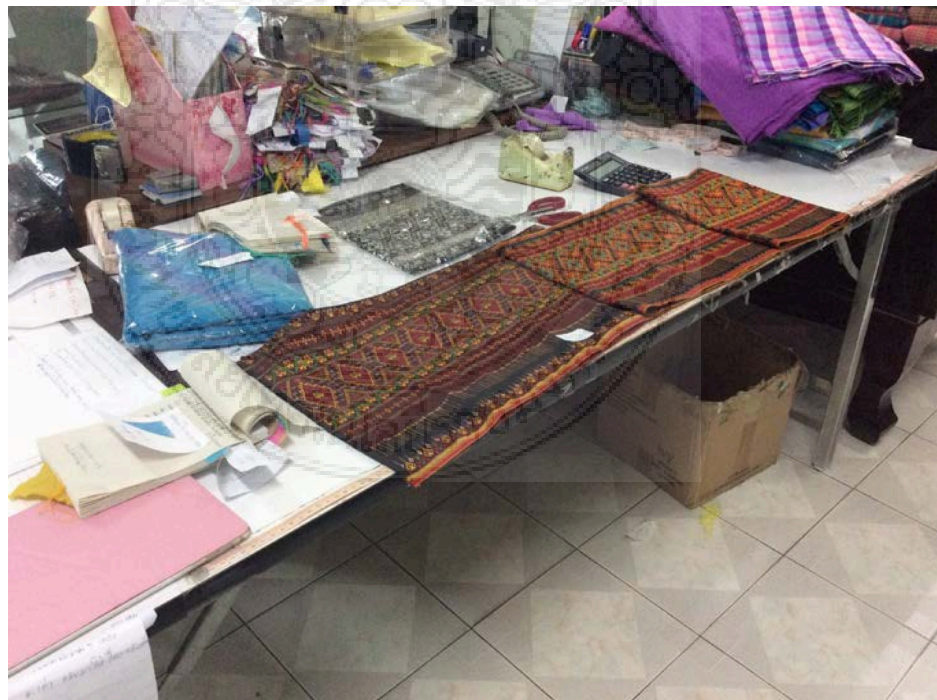
คณะผู้วิจัยศึกษาดูงานและทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยศึกษาดูงานและทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยศึกษาดูงานและทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

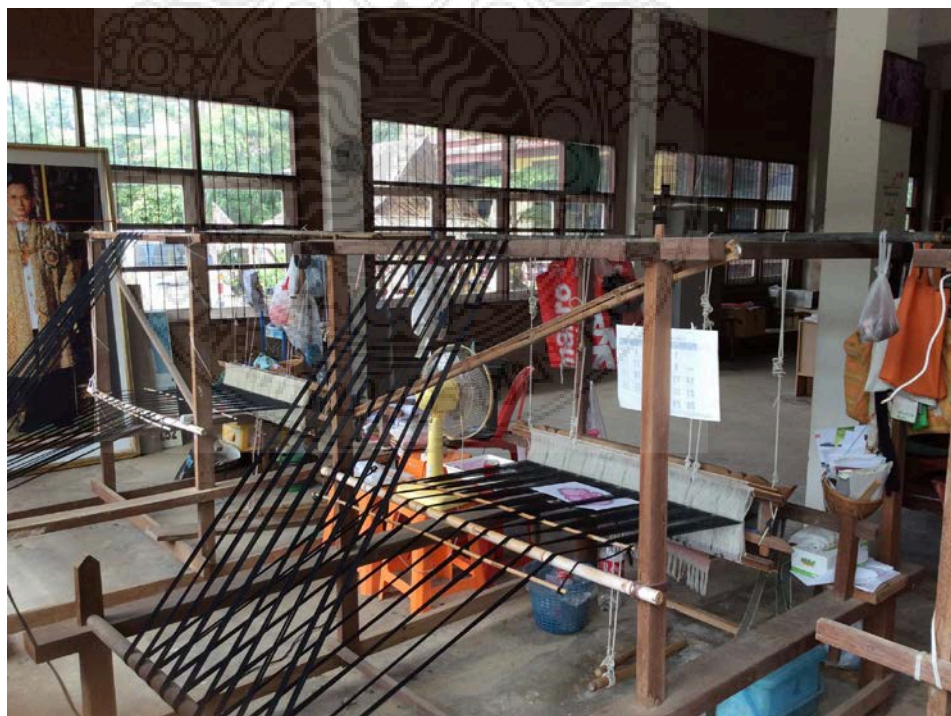

คณะผู้วิจัยศึกษาดูงานและทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยศึกษาดูงานและทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

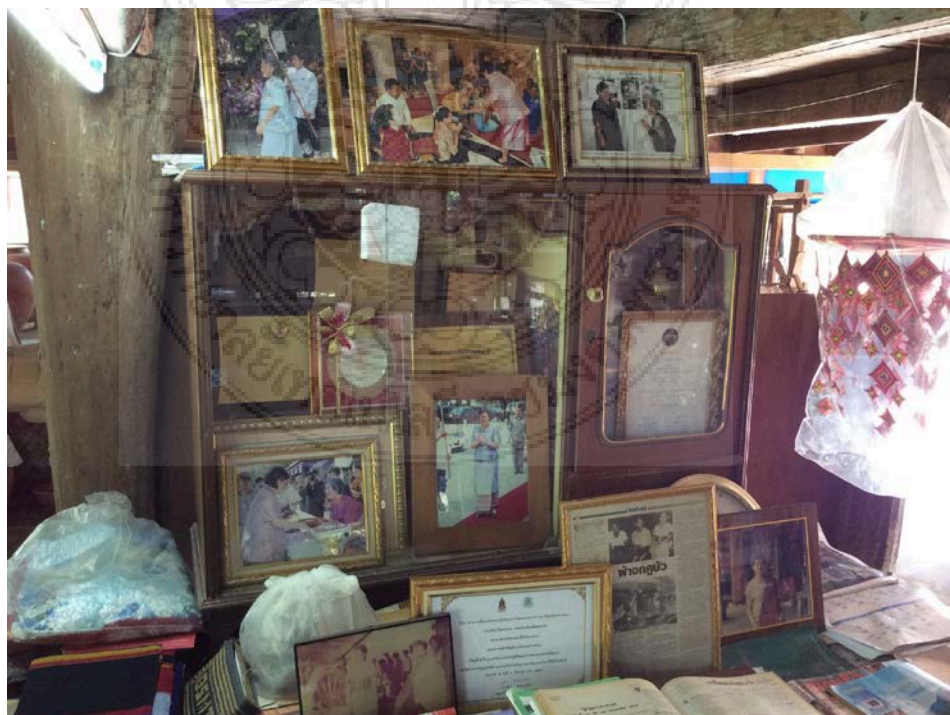
คณะผู้วิจัยศึกษาดูงานและทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยศึกษาดูงานและทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

รางวัล และความภาคภูมิใจของกลุ่มตัวอย่าง

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ – นามสกุล   วรัญญา แก้วเชือกหนัง
  Varunya Kaewchaeknang
2. ตำแหน่งปัจจุบัน   อาจารย์
3. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก
  สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
  เลขที่ 86 ถนนพิษณุโลก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

4. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญา	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	สถาบันอุดมศึกษา
ปริญญาโท	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต : จัดการโลจิสติกส์ และ ห่วงโซ่อุปทาน	ม. รามคำแหง
ปริญญาตรี	บริหารธุรกิจบัณฑิต : การตลาดระหว่างประเทศ	ม. เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

5. สาขาวิชาที่มีความชำนาญ

- 5.1 สาขาวิชาการตลาด - การตลาดระหว่างประเทศ
- 5.2 สาขาวิชาการจัดการ - การจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน

1. ชื่อ – นามสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฐิตินันท์ พงษ์คะเชนทร์
Asst. Prof. Thitinan Pongkachen

2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8

3. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้

สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
เลขที่ 86 ถนนพิษณุโลก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

4. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญา	คุณวุฒิ/สาขาวิชา	สถาบันอุดมศึกษา
ปริญญาโท	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปริญญาตรี	บริหารธุรกิจบัณฑิต	วิทยาลัยครูจอมบึง

5. สาขาวิชาที่มีความชำนาญ

5.1 สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

5.2 สาขาวิชากฎหมาย

6. ประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัย

6.1 วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้รับตรวจที่มีต่อการตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (2553)

6.2 วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของธุรกิจขนาดย่อมในจังหวัดราชบุรี (2554)